

INTERIEUR

· KÁVÉHÁZ ÉS LAKÓHÁZ ·

☉☉☉☉☉ SZERKESZTI: ☉☉☉☉☉
KOVÁCS BÉLA · ☉

30

2

■ MEGJELENIK HAVONTA KÉTSZER ■

Az első számot beköszöntővel kezdtük: ez tisztán udvariassági aktus volt, mert igazi programmunkat magában a lapban adtuk. Az ország minden részéből megnyilvánult érdeklődés pedig eléggé igazolta törekvéseinket, igazat adott annak, aki hézagpótlónak, szükségesnek mondotta közléseinket.

Az ut ki van jelölve, mi kedvvel, ambícióval haladunk rajta. Erőt ad mindenkori az a tudat, hogy a köz érdekét és a jóizlést szolgáljuk.

A közönséget csak arra kérjük, hogy nézegesse szívesen e lapokat, értse meg intenciónkat és — fizessen elő!

A SZERKESZTŐSÉG.

Egyes számonként kaphatók: Ranschburg Gusztáv IV., Ferenciek-tere 2. — Adorján Testvérek VII., Erzsébet-körut 16. — Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) r.-t. Andrásy-ut 21. — Csermely József és Fia VII., Thököly-ut 5. — Róth N. dohánytőzsde, Nagymező-utca. — Konti Józsefné VI., Andrásy-ut 29. szám.

Szerkesztőség
és kiadóhivatal
VI. Király-u. 100
Telefon: 125-08

Interieur

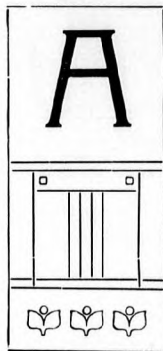
Megjelenik havonta kétszer
ár: egy évre 20k
egy évi száma: 1k

a. Kávéház és lakóház
szak- és iparművészeti képek
Folyóirat szerkeszti:
Kovács Béla

I. ÉVFOLYAM
2. SZÁM

BUDAPEST, 1912
FEBRUÁR 10

A „WIENER WERKSTÄTTE“ — BUDAPESTEN.

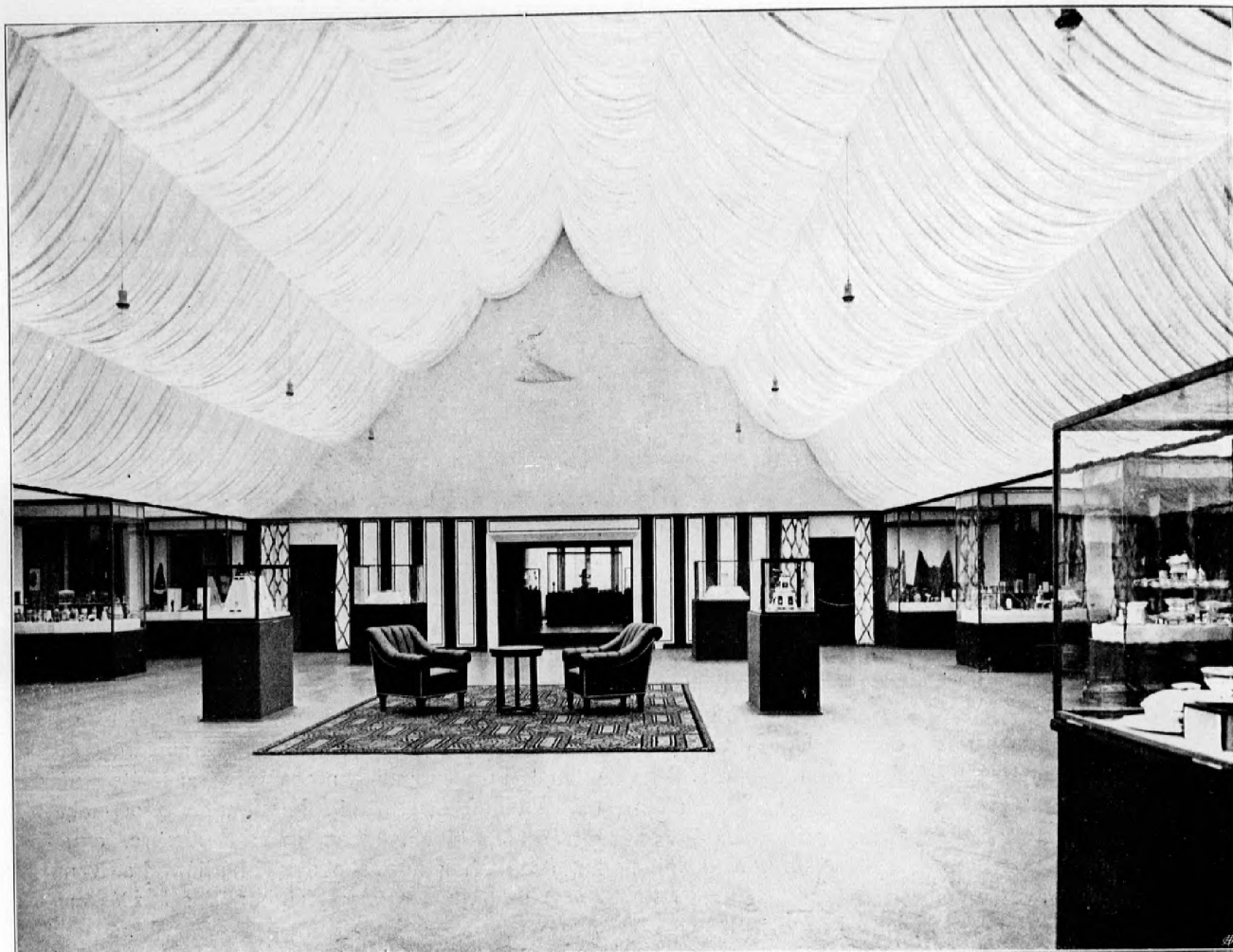
Az osztrák iparművészet ezidei bemutatkozása az eddiginél is jobban cáfolja meg a kiállítás címében hangsúlyozott általános osztrák jelleget. A kiállítás rendezésében, interieurjeinek művészi és ipari karakterében, de még egyes kiállított műtárgyaiban is egy művészi gócponthoz kötött s egy erőteljesen kimagasló gondolatból táplálkozó jelleg képvisel. Ez a jelleg, ez az alapgondolat: a város emberének művészi szükséglete. Ezért nemcsak, sőt nem is „osztrák“ ez a kiállítás, hanem tipikusan és kifejezetten bécsi. Az „osztrák“ anyajegy ezen a bécsi alaptónuson keresztül világít elő. Bécs pedig ez esetben nem az „osztrák“ fővárost, hanem a város-jelleget magán hordó iparművészeti kulturának a gócpontját jelenti.

A modern iparművészet a feldolgozott ipari anyagnak és a benne életre keltett művészi gondolatnak a gyakorlati életviszonyokhoz való alkalmazása által, a maga styláris karakterét, tartalmi és formai egységét csak úgy és csak akkor acélozhatja fejlődése tényezőjévé, ha művészi gondolatát pozitív szempontok és szükségletek irányítják. Ilyen pozitív cél és szükséglet a nagyváros művészi igénye. Ez az, ami az idei bécsi kiállításon hangsúlyozottan érvényesül. Lehet, hogy ez a hangsúlyozottság öntudatlan, aminthogy öntudatlan minden styláris egység, amelyet a cél azonossága hoz létre, de ez esetben is, mint kétségtelenül uralkodó jelleg, értékes momentum, mely sok üdvös tanulsággal szolgál.

Ezek a tanulságok pedig akkora erővel törnek elő, hogy szinte lehetetlen elzárkózni a hazai, azaz a budapesti viszonyokkal való összehasonlítás elől. Alig zárult be a mi lakásművészeti kiállításunk első csoportja, máris rendezőben van a másik. Két interieur-kiállítás ilyen rövid idő alatt! Örömmel veszünk részt iparművészetünk élénkebb vérkeringését dokumentáló eme kiállítási izgalmakban, szeretettel és testvéri oda-

adással fogadjuk iparművészeinknek és műiparosainknak tagadhatatlanul életerős kulturharcát, de ugyanakkor félszemünkkel, a könnyessel, átpillantunk a szomszédba és megilletődve látjuk, hogy az a kiállítás, amely nem sokkal különb és értékesebb a mi szárnyát bontogató kísérleteinknél, amely egyes kiállított műtárgyainak művészi és ipari értékével nem áll elérhetetlen magasságban a mieink felett, de képvisel valamit, ami talán fajsúlyra nézve nagyobb érték a tisztára művészinél, képviseli egy városnak, egy meleg szívű kulturvárosnak a maga művészi jóléte érdekében kifejtett törekvéseit. Interieurjei városi lakások részére készülnek, olyan lakások részére, amelyek korlátozott helyméreteket nyújtó bérházakban vannak, egyes műtárgyai a városi ember izléséhez és anyagi viszonyaihoz alkalmazkodnak, formái és színei a nagyvárosi élet gyakorlati törvényeivel számolnak, — szóval tiszta képét nyújtják annak, hogy milyen célt kell szolgálniok az ilyen kiállításoknak. Nem az egyes kiállítási tárgyak ipari és művészi értéke, nem a térkompozíció szinpadias raffineriája, hanem a pozitív, a praktikus cél és rendeltetés az alapmotívuma az interieur-kiállításoknak. A kiállítás látogatói ne térjenek vissza undorral saját lakásaikba, megtévesztve a kiállítási rendezés csalóka pompájától, hanem hozzanak tanulságot, csiszoltabb izlést és jóleső megnyugvást arra nézve, hogy a jelleg és cél művészi érvényesítése teljesen független a műtárgyak ipari anyagértékétől.

Ezzel a jóleső megnyugvással járjuk be a bécsi iparművészek kiállítását. Nem kiállítási termeket, nem laza kulisszafalakat látunk, hanem a városi ember művészi berendezésének a stylusát érezzük. A budapesti közönség, amelynek ma még alig van városi jellege, amely ökölrel viaskodik a villamoson egy állóhelyért, mely torlaszharcokat vív a színházi ruhatárakban, megösmerné ezt a bizonyos jóleső megnyugvást és művészi élvezetet, ha azok a művészek néha Budapest vendégei lehetnének. A szomszédság olyan közeli, hogy ez talán nem is megy ábrándszámba. Jólesnék itt látni ama művészet képviselőit, akik fel-

Iparművészeti és lakásberendezési kiállítás Wien 1911–12. — Iparművészeti cikkek nagy csarnoka. — Arch. Wetzmann
 Kunstgewerbe- & Wohnungseinrichtungs-Ausstellung in Wien 1911–1912. — Die grosse Halle für Gewerbe-Kunstartikel. — Arch. Wetzmann.
 Exposition d'art Industrielle et d'intérieurs d'appartements à Vienne 1911–12. — Grande Hall pour les articles d'art industriel. — Arch. Wetzmann.
 Industrial and Home-arrangement, Exhibition in Vienna 1911–12. — Great Hall for arts and crafts exhibition. — Arch. Wetzmann.

emelkedtek a művészi alkotásnak arra a fokára, ahol a gyakorlati szükséggel való számolás az ipari anyag és művészi forma karakterével styláris egységgé egyesül. Viszont megnyitná előttük a mi speciális zamatu művészetünk kapuit, mely a mai egyénekre tagolt rapsodikumát egy tudatos cél számára fegyelmezett munkával fejlesztené egységes egésszé. És hasznára volna Bécs iparművészetének is, melynek egyre jobban működő formaköre érintkezhetnék a mi buja gazdagságu, mindent megihlető művészetünkkel. (—ká—)

*

Lapunk szerkesztője Bécsben járt, hogy az ottani „Österreichisches Museum für Kunst und Industrie“-ban rendezett lakásberendezési és iparművészeti kiállítást megtekintse, mely alkalommal meglátogatta Hoffmann József tanárt, a világhírű bécsi tervezőt. Beszélgetésük folyamán felmerült egy, a bécsi iparművészek

által Budapesten rendezendő kiállítás eszméje. Hoffmann tanár felemlítette, hogy ez ügyben már volt alkalma Vágó László műépítészszel beszélgetni, aki a maga részéről örömmel üdvözölte az eszmét és megígérte annak hazai művészi körökben való propagálását.

E tervnek mai kezdetlegessége mellett, de megvalósításának tudatában már is bejelentjük, hogy az ügy érdekében lapunk akciót fog indítani és felkérjük az ebben érdekelteket, hogy véleményüket lapunk hasábjain mondják el.

Radisics Jenő min. tanácsos, az „Iparművészeti Múzeum“ kiváló igazgatója is melegen fogadta az eszmét, ha azt igazi művészi és nem üzleti szempontok érelik meg. Egyébként kilátásba helyezte, hogy e hó közepe táján Bécsbe fog utazni és ez ügyben meg fogja látogatni osztrák kollegáját, dr. Leischnigot, esetleg Hoffmann József tanárt is.

Iparművészeti és lakásberendezési kiállítás Wien 1911–1912. — Uri szoba. Arch. Wetzmann.
 Kunstgewerbe- & Wohnungseinrichtungs-Ausstellung in Wien 1911–1912. — Herrenzimmer. Arch. Wetzmann.
 Exposition d'art Industrielle et d'intérieurs d'appartements à Vienne 1911–1912. — Salon pour monsieur. Arch. Wetzmann.
 Industrial and Home-arrangement, Exhibition in Vienna 1911–1912. — Salon for gentleman. Arch. Wetzmann.

AZ 1911/12-I BÉCSI IPARMŰVÉSZETI KIÁLLITÁS

Lapunk első számában megemlékeztünk a budapesti ideai lakásművészetinek nevezett kiállításról. Jelen soraink a cím szerint másnak vannak szentelve, de sajnos, a vonatkozásokat és összehasonlításokat sehogy sem tudjuk teljesen elkerülni itt, amint bent állunk az „Oesterreichisches Museum für Kunst-Industrie“ nagy földszinti halljában.

A muzeum igazgatója, dr. Leisching, büszkén mondja előszavában, hogy a kiállításra oly nagy mértékben érkezett anyag, hogy nagy részét visszautasították, mert nem volt hely befogadásukra. „Nem volt hely.“ Álljunk meg itt egy percre. Persze nem látta a mi kiállításunkat, mert ha látta volna, úgy nem azt irná, hogy nem volt hely, hanem azt mondaná, hogy ő egy valóságos helymilliomos . . . nem, milliárdos.

Már maga az első nagy-terem, amelyet a katalogus szerényen Raum I.-nak nevez, méreteinél fogva is imponál és elrendezése kitűnő. Izléses elrendezéssel vannak itt az egyes ipari cikkek üvegszekrényekbe

helyezve. Különösen kiemelendők a remek figurális porcellán dolgok, melyek egészben véve az osztrák keramiai ipar hihetetlen fejlődését mutatják. És az árak! Itt igazán nem csoda, hogy minden második tárgyon ott a cédula, hogy: eladva.

Igen, eladva. — Egyszer, kétszer, háromszor. 16—22—36—50 koronáért határozott művészi értékű gyönyörű porcellánokat árulnak. Tessék nálunk próbálni Zsolnayt vagy herendit venni ezért az árért. Figyelemreméltó még itt egy pár igen szép bőrműtárgy, viszont a bárnendorfi fémárugyár részéről kiállított chinai ezüstneműek kevésbé sikerültek. Ezeknél a mi „Szandrik“ gyárunktól már sokkal különbeket láttunk. Ha a nagy terem után a butorok kiállításában sorjába venénk a szobákat és mindből bő ismertetést akarnánk közölni, eltérnénk kitűzött célunktól, miért is csak nagy általánosságban foglalkozunk vele. Minden szemlélőnek, még olyannak is, aki soha kiállításokat nem látott, rögtön szemébe kell tűnni a kitűnő rendezésnek, mely minden legkisebb helyet művészi rutinnal és gyakorlottsággal használt ki és mégis az

A bécsi iparművészeti és lakásberendezési kiállítás. Fogadóterem. Prof. J. Hoffmann

Kunstgewerbe- & Wohnungseinrichtungsausstellung in Wien 1911-12. Empfangsraum. Prof. J. Hoffmann

Exposition d'art industrielle et d'intérieurs d'appartements à Vienne 1911-12. Salon d'attente à la cour. Prof. J. Hoffmann

Industrial and Home-arrangement. Exhibition in Vienna 1911-12. Waiting-room to the court. Prof. J. Hoffmann

egésznek olyan benyomása van, mintha a helyet itt nagyon is bőkezűen osztogatták volna. Szóval, a hely kihasználása és a rendezés abszolút fölényessége olyan, amelynél különbet időleges kiállításon még nem láttunk. Hogy a kiállított butorok mind elsőrangúak, nem is csoda, ha a tervezők neveit olvassuk.

A tervezők sorában ott látjuk: Josef Hoffmann tanár, Czeschka, Prutscher, Löffler, Powolny, Wimmer építész, Lichtblau, Freiherr von Kraus, Hergesell, Poppovics, Klausz, Gallé stb. mindmegannyi elsőrangú nevet.

A készítőik valamennyien szolid, kitűnő iparosok, vagy világcégek. Szóval, ott éppen azok állítanak ki legtöbbnyire, akik nálunk a kiállításokról állandóan hiányoznak. Ezért aztán a kiállított szobák munkáik és anyagjuk, valamint kitűnő tervezésük harmonizálása révén kivétel nélkül elsőrangúak, csaknem tökéletesek.

Ha van hiba, amit kifogásolni lehet néhol, úgy az talán a stílusban, vagy inkább annak hiányában keresendő. Kivéve a Hoffman professzor által a Wiener Werkstätte keretében kiállított remek, harmonikus,

A bécsi iparművészeti és lakásberendezési kiállítás. Udvari váróterem. Arch. A. Keller.

Kunstgewerbe- & Wohnungseinrichtungsausstellung in Wien 1911–12. Hofwartezimmer. Arch. A. Keller.

Exposition d'art Industrielle et d'intérieurs d'appartements a Vienne 1911–12. Salon d'attendre la cour. Arch. A. Keller.

Industrial and Home-arrangement, Exhibition in Vienna 1911–12. Waiting-room to the court. Arch. A. Keller.

finom tárgyakat, melyek magukon viselik világhírű alkotójuk erős és hatalmas egyéniségét.

Ami pedig a stílust illeti, magam részéről szívesen lemondok teljes érvényesüléséről ott, ahol az összhatásban szépséget, izlést és összhangot megtaláltam.

K. B.

□ □ □

A KOLOZSVÁRI IPARMŰVÉSZETI KIÁLLITÁS. A Kolozsvári Ipartestület az ottani kereskedelmi és iparkamarával egyetértően felszólította az Iparművészeti Társulatot, hogy

Kolozsvárott egy iparművészeti kiállítást rendezzen. Györgyi Kálmán, az Iparművészeti Társulat igazgatója személyesen lenjárt Kolozsváron és ott az illetékes körökkel megbeszélte a kiállítás részleteit. Megállapodtak abban, hogy a kiállítást a folyó év augusztusában rendezik és annak helyét a kolozsvári Vigadó termeit szentelték ki. A kolozsvári ipartestület elnöksége városzerte nagy propagandával igyekszik biztosítani a kiállítás várható sikerét. A kezdeményezők akcióját a társadalom minden rétegében a legnagyobb érdeklődés kíséri. A kolozsvári iparosok — nagyrészt ottani tervezőművészek rajzai alapján — serényen dolgoznak már a kiállítás anyagán.

Eredeti
Chippendale. —
Original
Chippendale.

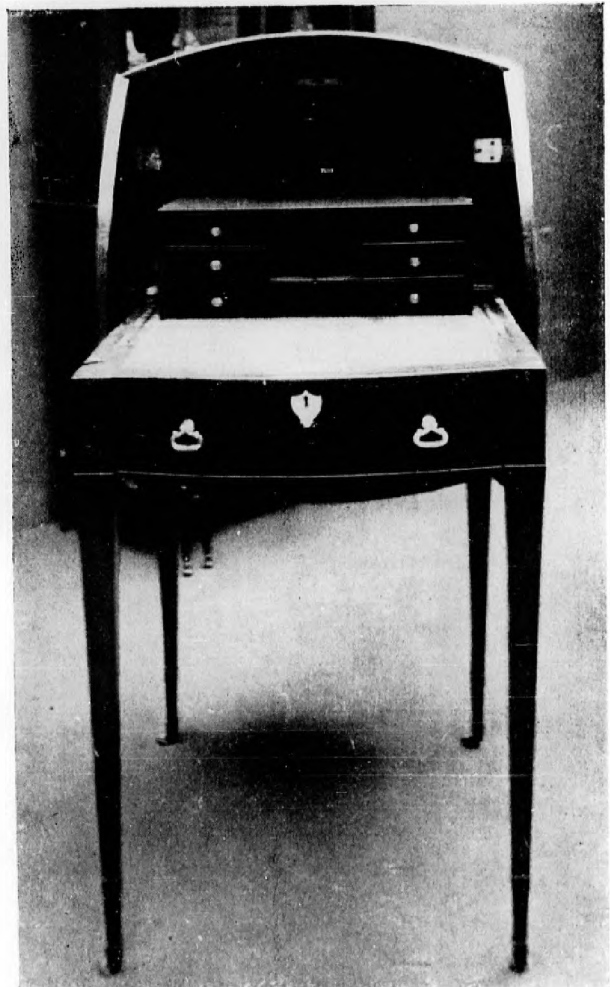

ÖCSÉNY.

Egy névvel több, amely helyet kér a magyar disztönművészet krónikájában. Talán egy éve annak, hogy Ács Lipót nagy szeretettel összegyűjtött népművészeti kollekciját az iparművészeti muzeum bemutatta és ma már joggal állíthatjuk, hogy Sárköz művészetében Mezőkövesd és Kalotaszeg életerős vetélytársra talált. Nem is csoda. A gyermekrajzok s a kész produktumok eredőként egyesítik magukban Kalotaszegnek olykor a legvakmerőbb raffineria határain is túljáró vonalszerkezetét és Mezőkövesd színbátorságát. Ornamentikája egyes szerkezeti részeiben annyira kiforrott bevégzettséget dokumentál, hogy szinte csodaszámba menne, ha a dekoráló művészet gondolattalan élősdi világa belé ne kullancskodnék. Nem telik bele félesztendő és jönnek már könyvcimlapok, fejlécek, plakátok, ruhák, ridikülök, isten tudja, mi mindenfélék, valamennyien messzire pirosuló öcsényi anyajeggel a

homlokukon. Éppen úgy, ahogy jöttek vala annak idején Groh-Huszka-féle tulipánok és szegfüvek, jönni fog majd Öcsény is. Jönni fog minden, amit egy itéletlen, majmolt kulturájú nagy város közönségének szégyenkezés nélkül fel lehet tálalni.

És Öcsény nagyon is hamar fog divattá válni, mert ott a népművészet már modern üzleti alapokra helyezkedik. Nemcsak a háziipari készítmények eladók, hanem a gyermekrajzok is. Azok a bájos, ösztön-sugallta apróságok, melyeket óvni kellene a népszerűsétől, hogy értékke nemesedjenek, melyeknek szűzies naivságát minden lehető eszközzel kellene elzárni a vásári reklám kijózanító ridegségétől, — üzleti árucikkek lettek. Apró papírszeletkékre rajzolt dekorációkat megrendelésre készítenek a sárközi gyerekek. Nem azért, mert kedvük van rajzolni, nem azért, hogy disztító vágyaikat naiv gyermekörömmel kielégítsék, azért sem, hogy majd ha nagyok lesznek, olyan szép

A budapesti iparművészeti muzeum új szerzeményei a berlini Gerhard-féle aukción. — Eredeti Sheraton.
Anschaffungen für das Budapester Kunstgewerbe-Museum, auf der Gerhard'schen Auktion in Berlin angekauft. — Original Sheraton.
Achats faits à la Vente aux enchères Gerhard à Berlin pour le Musée d'Art industriel à Budapest. — Original Sheraton.
Acquisition for Industrial museum of Budapest, bought at Gerhard's auction in Berlin. — Original Sheraton.

A budapesti iparművészeti múzeum új szerzeményei a berlini Gerhard-fele aukción. — Meisseni porcellánfigurák.
 Anschaffungen für das Budapestener Kunstgewerbe-Museum, auf der Gerhard'schen Auktion in Berlin angekauft. — Meissener Porzellan.
 Achats faits à la Vente aux enchères Gerhard à Berlin pour le Musée d'Art industriel à Budapest. — Porcellan de Meissen.
 Acquisition for industrial museum of Budapest, bought at Gerhard's auction in Berlin. — Porcellan de Meissen.

hímzésustrákat tudjanak rajzolni, mint amilyeneket rajzolt vala az édes anya, vagy a nagymama, hanem világosan és kimondottan azért, hogy darabjéért pénzt kapjanak. A mentség tagadhatatlanul nagyon humánus. A begyűlt pénzen anyagot, rajzszerkeket s mászt vásárolnak. Helyes. Csakhogy akkor ne tegyük ezt a népművészet istápolása címén, mert akkor nagyon könnyen Mezőkövesd sorsára kényszerítjük a Sárközt is, amelynek józan népe ma már ott tart, hogy a hímzsvásárló divatpublikumot, a hagyományos magyar vendégszeretet ellenére is, szívesen vasvillázná ki a portájáról. Kalotaszeg kitűnő üzleteket bonyolít le és varrottasait pirulás nélkül hozza be a városi uraknak eladás végett, mert bár tudja, hogy azokat uri némben magára nem veszi, de — pénzt kap érte. Nem sajnálja a maga féltett kincseit eladogatni, nem törődik vele, hogy vajjon az uri gazdája megbecsüli-e, vagy sem, nem veszi csufszágnak, ha asszonytestre szabott hímzéseit modern angol garnitúrák támláira aggatják. A naiv falusi ember mindezt nem tűrné el. Fűltanuja voltam, amikor egy borsodi menyecske azzal a megjegyzéssel tagadta meg a nagy árakat kínáló városi vendégeitől a hímzéseit, hogy: „minek az az urnak? ugyse veszi magára, — csufszágnak nem adom semmi pénzért!” Ez a naiv faluembere.

Még elgondolni sem tudja, hogy mit akarhat egy „urféle” az ő „paraszt” dolgaival?

Mert aki ilyesmikkel képes nem törődni és a jó üzleti hasznon kívül egyéb szempontokra nem támaszkodik, annak a „nép”-hez, a naiv művészemberhez többé semmi köze sincs. Ez már a „népművészet” temetése. Sárközt pedig ez a veszedelem fenyegeti. Ha már 8—10 éves gyerekek rajzai is a művészi áruk sorába emelkednek, akkor maga a háziipari termelés is előbb-utóbb arra az utra kerül, mely a gyárüzem-szerű ellaposodáshoz vezet.

Egyébként a gyerekrajok 20 fillértől felfelé megrendelhetők, korlátlan mennyiségben. A gyerekeknek jól esik ez a pénz. Kell papírra, ceruzára. — Még egy-két év és a Sárközön többé egy gyerek sem fog rajzolni, — azaz hogy mindegyik fog rajzolni. Ami ugyanaz.

□□□

A PLAKÁT-MŰVÉSZETRŐL. A művészi plakát iránt terjed az érdeklődés. A közönség kívánja a hozzáértő felszólalást és magyarázatot. Megérezte ezt a közóhajt Tuszky Márton jeles grafikusunk és e hó folyamán „A plakát-művészet története, a művészi plakát lényege és kellékei” címen szabad előadást tart, melyet vászonra vetített külföldi plakátok bemutatásával fog tarkítani.

Vas Béla tanár: Commode.

A „DEUTSCHE KUNST UND DEKORATION“ legközelebbi száma kellemesen érint majd bennünket. Ez a kétségtelenül előkelő német folyóirat, mely eddig oly ridegen zárkózott el a magyar művek reprodukciójától (hamarjában nem is tudok példát rá!), jövő számában hozni fogja Pécsi József művészfotografusnak öt képét.

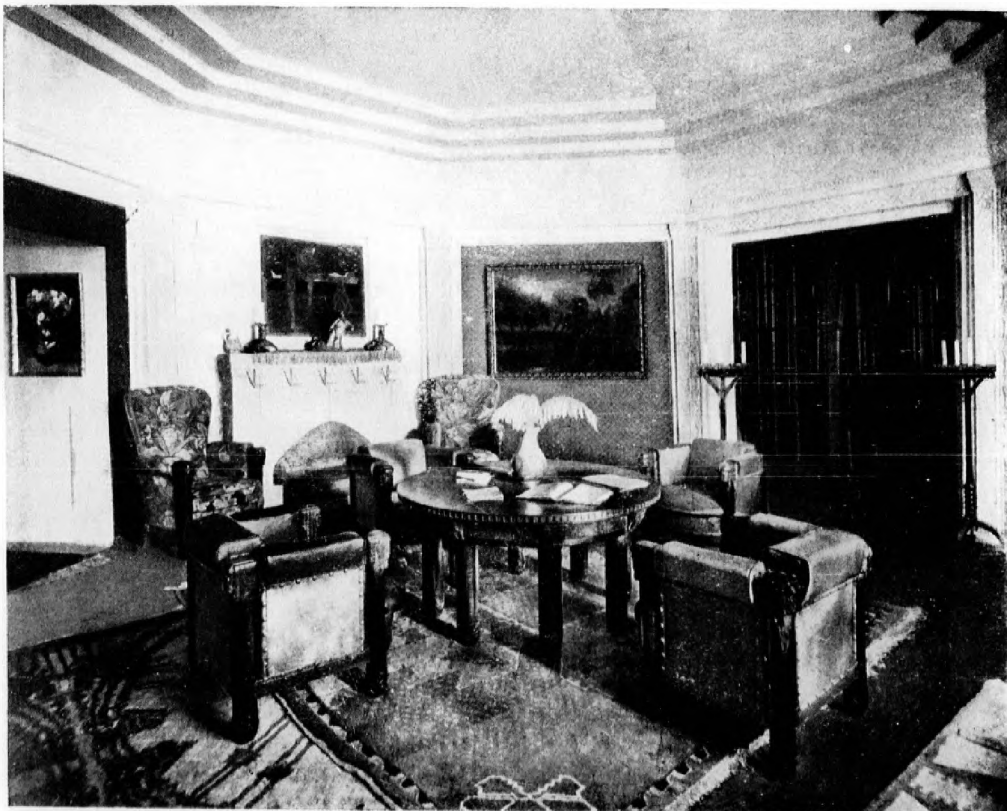
Ma ez még megtiszteltetés számba megy, de reméljük, hogy nincsen messze az az idő, a mikor a „Deutsche Kunst und Dekoration“ fogja megtisztelni önmagát a magyar reprodukciókkal.

A MÁSODIK LAKÁS-MŰVÉSZETIKIÁLLÍTÁS. Az Iparművészeti Társulat jövő hó elejére tervezi második lakásművészeti kiállításának a megnyitását. Ez a kiállítás azokat a tervező művészeket és műiparosokat fogja bemutatni, akik az első kiállításból helyszüke miatt kima-

radtak. A Technológiai Iparmúzeumban már folynak a rendezési munkálatok. Az az érdeklődés, amely az első kiállítás iránt megnyilatkozott, következtetni enged a sikerre és így remélhetjük, hogy szárnyait bontogató műiparunk újabb bizonyítékát fogja nyújtani életképességének. Az interieurök keretében nevesebb iparművészeink mutatják be műtárgyaikat.

MAGYAR NÉPRAJZI TÁRGYAK KÜLFÖLDÖN. A magyar néprajzi tárgyaknak immár állandó piaca van több nyugati államban. Különösen Angliában van nagy kelendősége ezeknek a tárgyaknak. Mint értesülünk, egy nagyobb angol vállalkozó rendszeresíteni akarja a magyar néprajzi tárgyak kivitelét s legközelebb már megkezdte erre vonatkozó nagyobb akcióját több szak-

ember közreműködésével. A magyar néprajzi tárgyaknak ilyen módon való terjesztése a külföldön üdvösnek látszik s mi ezen akciót érdemesnek tartjuk a támogatásra.

Vas Béla tanár: Uriszoba. — Herrenzimmer. — Chambre de Messieurs. — Room for gentleman.

KÁVÉHÁZ ÉS ÜZLET

A „WESTEND“-KÁVÉHÁZ.

Tervezték Tauszig és Roth építészek.

Egy új kávéház, két új név, a fiatal műépítészeknek abból a gárdájából, mely nem elégszik meg téglából készült házak építésével, hanem művészi ambíciók által sarkalva, örömmel fogad oly megbízást, mely kevesebb jövedelemmel, de több dicsőséggel kecsegtet.

Mert hiába, valljuk be magunknak, hogy egy általunk tervezett kávéház nagyobb érdeklődést vált ki a publikumból, mint egy ötemeletes bérház, többen szólnak hozzá, többen kritizálják vagy dicsérik.

Már pedig akit kritizálnak vagy dicsérnek, azzal foglalkoznak, neve népszerű, ismert lesz, szóval akivel foglalkoznak, az él, aki él, az érvényesül.

Nos ez a két fiatal kolléga nemes ambícióval fogott hozzá a feladat megoldásához és ez a nemes igyekezet nem maradt eredmény nélkül, mert a nap nap után zsufolásig megtöltött kávéház legfényesebb dokumentuma annak, hogy a kávéház szép és tetszik, főleg pedig tetszik a közönségnek, mely abban jól érzi magát és élvezzi annak kényelmét és kellemes milieujét.

Lássuk most, mit nyújt a kávéház mint kritikai témát nekünk, mert amidőn azt kritikai bonckésünk alá vesszük, elsősorban meg kell állapítanunk azt, hogy ez a két fiatal tervező komoly ember, aki elbirja a kritikát, és nem reflektál a mi elnézésünkre.

Az újonnan berendezett „Westend“ kávéház Budapesten. Tervezték Tauszig és Roth műépítészek. Das neu eingerichtete „Westend“ Kaffehaus nach Entwurf der Architekten Tauszig und Roth in Budapest.

Le Café Westend à Budapest, nouvellement installé d'après le plan des architectes Tauszig et Roth à Budapest.

The new installation of Westend Café in Budapest designed by Tauszig & Roth architects in Budapest.

A kávéházba belépve a legelső és talán a legsúlyosabb hibát a bejárati szelfogónál konstatálhatjuk, melynél a helylyel való tulságos takarékoskodás annyira megboszulta magát, hogy az ily nagyarányú forgalom lebonyolítására teljesen alkalmatlan. Eltekintve eme nagy hibájától, formája és vonalai érdekesek, finomak, akár egy intim butoradarab.

Beljebb kerülve szemünkbe ötlik elsősorban a mennyezetek gipszmunkája, melynek rajza jó, de tagozása és felületeinek beosztása jobb is lehetett volna.

A famunka megtervezésében és munkájában igen sikerült, bár a falburkolaton alkalmazott fényes rézhüvelyek kissé zavarólag hatnak, míg a pamlagos fülkék konstrukciója, rajza és vonalai finomak és tökéletesek.

A világítótestek a világítási effektus szempontjából kifogástalanok, rajzuk és munkájuk finom, mégis mintha nem e térbe tervezetett volna.

A legsikerültebb az egész dekoratív rész között a pillérek és tükörfalak egyszerű, de rendkívül finom megoldása, melyek gyönyörűen emelik az egész helyiség perspektíváját.

A kávéház alatt lévő souterrain helyiségek egész kedves, finom interieurjein meglátszik az a határozott törekvés, hogy minden requisitum felhasználásával azok lakályossá tétessenek, ami fényesen sikerült is.

Szóval, bár az egészen meglátszik, hogy alkotóik sokat jártak német tájakon, és magukba szedtek sok érdekes és értékes kvalitást, még nem forrtak ki teljesen önmagukban és e téren tőlük még sokkal jobbat is fogunk kapni. Mint végeredményt leszögezhetjük azt a tényt, hogy a tervezők, kik tudtunkkal először állottak ily nagy és kényes feladat megoldása előtt, nagyban és egészben megfeleltek az eléjük tűzött feladatnak.

Ami végül a helyiség alaprajzi beosztásának megoldását illeti, itt ugy a földszinten (eltekintve a kikerülhetetlen niveaudifferenciától), mint a souterrainban teljesen feladatuk magaslatán állottak, és oly tökéleteset alkottak, amely e téren őket a legelső és legroutiniozottabb szakemberek közé emeli. Építő.

A famunkákat és billiárdokat az Általános berendezési r.-t.; a kárpitos-munkákat Rapp S.; a függöny és ablakredőket Rein Nándor; a csillárokat Fischer és társa; az üvegesmunkákat a Magyar Épületüvegezési Vállalat; a márványmunkákat Pápai és Náthán; a rézfogasokat és asztalokat Hertzka, Halász és Berger; a kőműves átalakítási munkákat Német Vilmos; a vasszerkezeti munkákat Farkas és társa; a festő- és mázoló munkákat Kaszás Márton és társa végezték.

Az ujonnan berendezett „Westend“ kávéház Budapesten. Tervezték Tauszig és Roth műépítésszek. Das neu eingerichtete „Westend“ Kaffehaus nach Entwurf der Architekten Tauszig und Roth in Budapest.
Le Café Westend à Budapest, nouvellement installé d'après le plan des architectes Tauszig et Roth à Budapest.
The new installation of Westend Café in Budapest designed by Tauszig & Roth architects in Budapest.

A „WEINGRUBER.“

„Egy szó nyilallott a hazán keresztül, egy röpke szóban annyi fájdalom!“ Nem lesz többé Weingruber! Az artézi fürdőnek idegenforgalom kell, a fővárosnak pedig az artézi fürdő kell, tehát elteszik az utból a mi Weingruberünket.

Az idegennek talán furcsának tetszhetik az, hogy itt nálunk megsiratják azt a jó, öreg, sárga durchhausot, mert lerombolták. Napokig cikkeznek a kedves, megszokott artista bucsuján, de hogyan szólalának fel az ellen, ha egy közszükségletet vonnak el tőlünk.

A „Weingruber“ régen megszűnt jól vagy rosszul menő privát vállalkozás lenni, ő a mi nyári esténk, a mi vasárnap-i Mekkánk.

Fogalom lett! És nincsen pesti ember, aki ne arra gondolna legelőször, mit fogok én most csinálni és csak másodsor arra: mit fog Weingruber most csinálni?

Szükséges volna komolyan foglalkozni — nyilvánosan — azokkal a módokkal, melyek lehetővé tennék e terv megvalósulását.

Most, tavasz közeledtével, amikor egy-egy szép napon már arra felé visz utunk, jutnak eszünkbe ezek a gondolatok.

*

Hiszen olyan sokszor vált már be nálunk a kecske és káposzta teóriája!

„KARÁCSONYI CIKKEK.“

Igen tisztelt Szerkesztő ur!

Úgy látszik, a kávéházi téma lett az a közös szérű, melyre a hivatottak és a nem hivatottak fokozott ambícióval és főleg a felelősség legparányibb érzése nélkül rakodják le szellemi terméseiket!

Becsés lapjának multkori számában nagyon helyesen mutatott rá ama visszás helyzetre, mely oly módon képződött, hogy néhány lap teljesen magán természetű ügyet pertraktált nyilvánosan.

Nincs oly szakma, melyben az érdekelteken kívül állók azt firtatnák, hogy ki mennyivel és kinek tartozik. Csak a kávéházak üzletmenete, házbére és értéke foglalkoztatja mind sűrűbben azokat, kik sehogy sincsenek hivatva annak elbírálására. Nem akarok a dolog indiskrét voltára kiterjeszkedni — ezt intezze el mindenki a maga józólésével — de van ennek a kedves tulajdeklődésnek olyan következménye is, amelyre a szakma érdekében rá kell mutatni.

Először is a házbér abnormális emelése. Hiszen ez természetes is! A háziur a reggelinél ülve olvassa, hogy X kávé (persze, hogy az ő házában vannak a helyiségei) egy csomó százezresért akarja eladni a kávéházát. A szegény csak akarja, de ez már elegendő alap arra, hogy a közismert présen csavarintson egyet.

Az ujonnan berendezett „Westend“ kávéház Budapesten. Tervezték Tauszig és Roth műépítésszek. Das neu eingerichtete „Westend“ Kaffehaus nach Entwurf der Architekten Tauszig und Roth in Budapest.
Le Café Westend à Budapest, nouvellement installé d'après le plan des architectes Tauszig et Roth à Budapest.
The new installation of Westend Café in Budapest designed by Tauszig & Roth architects in Budapest.

Ő ugyan azt hitte, hogy a kávé nagyony szerény viszonyok között élt, mert ugyancsak minden szórakozástól ment, egyszerű, polgári életet nyögtek, nagy családja is van, de ha már az újság is százezrekről beszél, akkor van valami a dologban!

Aztán a bankok! Hány esetet tudok, amikor a lapok téves információi alapján nem fogadta el a bank a kávé váltóját. A bank bizalmatlansága érthető. A kávé helyzeténél pedig talán csak a szállítóé szomorubb!

És mégis évek sora óta nem fordult elő első- és másod-klasszisu kávéházaknál lcsőd vagy insolvencia. Persze a kis kávézugok nem jöhetnek számításba, ezek már a gyakori gazdaszere miatt sem számíthatnak vajmi nagy bizalomra.

A mi szép, nagy kávéházaink bizonyos reális értéket képviselnek és szemünk előtt gyarapodnak, fejlődnek.

Íz ujonnan berendezett „Westend“ kávéház Budapest. Tervezték Tauszig és Roth műépítészek. Das neu eingerichtete „Westend“ Kaffeehaus nach Entwurf der Architekten Tauszig u. Roth in Budapest. Le Café Westend à Budapest, nouvellement installé d'après le plan des architectes Tauszig et Roth à Budapest. — The new installation of Westend Café in Budapest designed by Tauszig & Roth architects in Budapest.

Kávétermelés Braziliában. — Kaffeenanbau in Brasilien. — Culture de Café au Brésil. Coffee cultivation in Brazil.

Aki pedig az utóbbi idők kávéház-merkantil életének kulisszatitkaiba nyert betekintést, észrevehette, hogy a hitelezők sohasem a kávé sokon vesztek, hanem egyéni váltókon, nyílt hitelen és azon az ártatlan mulatságon, melyet köznapiasan a folyószámlák többszörös leszámítolásának neveznek. Nem is olyan régen volt alkalmunk állításom helyességéről meggyőződni.

A kávé sok igazán nem érdemelték meg, hogy szennyesük nyomdafestékben mosatassék, annál kevésbé, mert hiszen az elismerő véleményeknek és dicsérő nyilatkozatoknak sem látták hasznát.

Ha pedig a lapok feltétlenül a közérdeket akarják szolgálni, akkor ajánlhatnék másterületet, melyközösebb is, érdekesebb is.

Mert az a tény, hogy a törzskávéházam mennyi bért fizet, mennyi adósság terheli és hogyan bonyolítja le kötelezettségeit — még Pesten sem közérdek.

—g, bankigazgató.

□□□

BÉRLET. Előkelő budapesti szálloda éttermei és télikertje teljesen berendezve előnyösen bérbe adandó. Cim megtudható a kiadóhivatalban,

SZÁLLODA ÉS NAGYKÁVÉHÁZ megyeszékhely főterén ujonnan épült 25 szobával, étteremmel és korcsmával, 1912 május hó 1-től bérbe adandó. Az épület villany-, gáz-, vízvezetékekkel és gőzfűtéssel van ellátva. Bővebbet Elfer Mór urnál, Balassagyarmat.

HIRDETÉSEK

“ASBESTIT”

a jelenkor legjobb hézagmentes asbestpadlója és faburkolata, gyártja a Magyar Asbestit Padlógyár

Rácz József
BUDAPEST, VII., ELEMÉR-UTCA 11.

Telefon
63-24.

SZIMON ISTVÁN

csemege, fűszerek és italok áruháza. — Évek hosszú sora óta a legtöbb és legelőkelőbb szálloda, vendéglő, kávéház stb., stb. szállítója.

Villamos hűtőházak,
kávépörkölt stb.

A cég áruházai Budapesten: V., Váci-körut 12. V., Váci-körut 60, VI., Bajza-utca 16. Központi irodák és raktárak: V., Akadémia-utca 7.

HERCEGH ÉS FODOR

URI- ÉS NŐI DIVATÁRUHÁZA

BUDAPEST, VII., THÖKÖLY-ÚT 24.

Menyasszonyi kelengye 200 kor.-tól kezdve. Uri kelengye, leány- és fiu-intézeti kelengye, valamint vásznak, ruhakelmék, szőnyegek, szövött- és rövid-árúk, ugyszintén összes női- és uri fehérneműek és szükségleti cikkek legolcsóbban beszerezhetők.

KIVÁNATRA TELJES ÁRJEGYZÉKKEL SZOLGÁLUNK.

**KASZÁS MÁRTON
ÉS TÁRSA**

DISZITÓ, SZOBAFESTŐ
ÉS MÁZOLÓ

Telefon
123-98.

Telefon
123-98.

BUDAPEST, VI., LÖVÖLDE-TÉR 2.

Telefon
108-14.

MAGYAR

Telefon
108-14.

ÉPÜLETÜVEGEZÉSI VÁLLALAT

BUDAPEST, VI., DÁVID-UTCA 11. SZÁM

Telefon
179-33

SPITZ TESTVÉREK

Telefon
179-33

ÉKSZERÉSZEK ÉS ÓRÁSOK
KÁVÉHÁZI ÁLLÓ, DISZ- ÉS ÜVEGLAP-ÓRÁK KÉSZÍTŐI
BUDAPEST, V., BÁLVÁNY-U. 2

Steinberger Fülöp kőfaragómester, Budapest IX., Márton-u. 38. Telefon 96-37.

TELEFON 18-99 ALPITTATOTT 1890-BEN TELEFON 18-99

TELEFON 18-99

WOTTITZ MANFRÉD ÉS TÁRSA
KLISÉKÉSZITŐ MŰINTÉZET
CINKOGRAFIA, BUDAPEST
VI. KERÜLET, EÖTVÖS-UTCA 48. SZÁM

TELJES ÁRJEGYZÉK
MINDEN SZAKMÁBAVÁGÓ
MUNKÁK MŰVÉSZES ELKÉSZÍTÉSÉRE, U. M. DOMBOR-
NYOMÁSOKHOZ VALÓ STANZNIK, FOTOTIPIÁK, KEMI-
GRAFIÁK, AUTOTIPIÁK, KLISÉK HÁROM ÉS NÉGYSZÍNŰ
NYOMÁSHOZ. FÉNYKÉPFELVÉTEL HÁZON KIVÜL ÉPÜLE-
TEKRŐL ÉS ŰZLETEKRŐL; INTERIEUR-ŰK, TÁJKÉPEK STB.

A hirdetések után folytatólag a szöveg másik fele következik!

SIMPLON KÁVÉHÁZ

BUDAPEST, VIII., JÓZSEF-KÖRUT 8. SZÁM.
TULAJDONOS SURÁNYI SÁNDOR. — TELEFON 117-26.
NAPONTA SÁRAY ELEMÉR ZENEKARA MUZSIKÁL.

Benyovits Adolf L.

Telefon 18-63. butoráruháza Telefon 55-46.

Budapest, VII., Károly-körut 9.

Tömörfa-butorágyak. Saját kárpitós és diszitő-műhely. Lakás-, szálloda- és fürdőberendezések eredeti tervek szerint.

Excelsior-Szálloda

Budapest, VII. kerület, Rákóczi-ut 72. szám.

Excelsior American bar és Grill room.

Külön feljárt az utcáról a félemeletre. Nyitva este 8 órától. Caviár, Osztriga és Langouste különlegességei, az amerikai italok százféle keverékei és olcsó árai, a legújabb látványossága a főváros esti közönségének és gourmandjainak.

SCHLESINGER JÓZSEF

Szállodai, vendéglői és kávéházi személyzetet elhelyező iroda. — Külön üzlet adásvételi osztály.

Budapest, Röser-bazár. Telefon interurban 17-25.

MAJOROS KÁROLY

üvegfestő és mozaikrakó-műhelye

Budapest, VI., Országbiró-utca 33.

Telefon 170-13. Telefon 170-13.

SOMLÓ DISZITŐ, FESTŐ, MÁZOLÓ

Budapest, VI., Rózsa-u. 27. Telefon 157-54.

Gárdonyi Fivérek

fényképészek
Budapest, VII.
Dohány-utca 73
Telefon 118-47.

BOKOR és KLEIN

művészi cimfestők
Telefon: 108-37.

Budapest, VII., Rákóczi-ut 34.

Telefon 49-08. **RAPP S.** Telefon 49-08.

kárpitós és diszitő. Mintaraktár és műhelyek

BUDAPEST,
V., Mária Valéria-utca 13. szám.

Belatiny Casino brut.

Magyar kir. országos központi mintapince és a Magyar kir. kincstári borok főelárusításának vezérképviselője:

SZÖLLÖSI TIVADAR, BUDAPEST, VII. KER., WESSELÉNYI-UTCA 6. SZÁM.

TELEFON: 19-60.

INTERURBAN.

HIRSCHKOVITS KÁROLY

BUDAPEST, VI., HAJÓS-UTCA 15. SZÁM.

Hatóságilag engedélyezett kereskedelmi ügynökség. Közvetít kávéházat, szállodát, vendéglőt, valamint egyéb ingatlanokat, azok finanszírozását és egyéb pénzügyi tranzakciót eszközöl.

Rodosi Testvérek

kávè-, tea- és rumnagykereskedők. Telefon 26-16.
Budapest, V. kerület, Szabadság-tér 1. szám.

Henry Faber & Co. London, rum.

I. & F. Martell, Cognac és
Dékány Péter és Társa
budafoki cognagyárának
vezérképviselősége.

ÁLTALÁNOS BERENDEZÉSI R.T.

BUDAPEST
VII., GIZELLA-UT 26

Berendez kávéházakat
a legegyszerűbbtől a
legdrágább kivitelig.

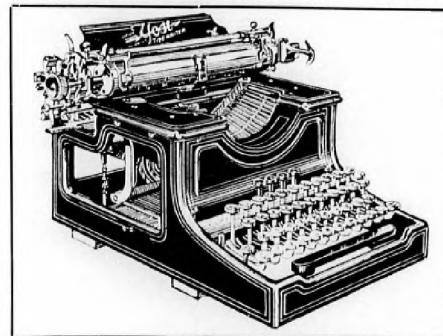
TELEFON-INTERURBAN 65-75

Korszakalkotó ujtás az írógéptechnika terén!

Automatikus váltó. Az írássebesség 50 százalékos fokozása. Csodálatos előny. A látható írásu, nem szalagos XV. számú Yost 1912. évi modellje az automatikus váltás folytán a legtokéletesebb, a leggyorsabb írásra alkalmas írógép.

Kérje vételkötelezettség nélkül a gép bemutatását

A
U
T
O
M
A
T
A

Nem drágább a rendes gépnél.
Nagy betűk és jelek leírásánál a kéz nincs többé lekötve. A szóköz (spácium), a váltó beállítása, a kocsitovábbítás, váltóvisszaállítás automatikusan történik.

Yost
írógép részvény-társaság KÁLDOR M.
Budapest, New-York palota. igazgató.

Goldstein Ignác

elektrotechnikus

Budapest, VII. kerület, Kazinczy-utca 53. szám

Telefonszám: 18—29.

Villamos berendezés és karbantartási vállalat. Villanyvezetékek. Villanyventilátorok. Villanytelepek. Csengők.

Neuschloss-
butorok
kizárólagos
főraktára.

REIN · NÁNDOR

szőnyegtelepe, Budapest, VI, Andrassy-ut 9.
Berendez szállodákat, pensiókat, lakásokat.

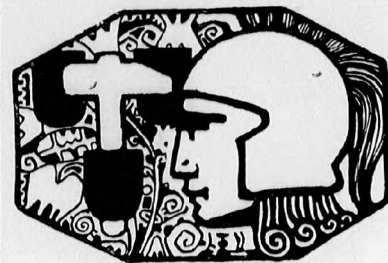

Neuschloss-
butorok
kizárólagos
főraktára.

MARTON IMRE ÉS TÁRSA

fémiparművészeti műhelye BUDAPEST, V., Pannonia-utca 31.

KÉSZIT: modern iparművészeti fémtárgyakat, művészi butor- és kapu-
vereteket, modern vert réz- és kovácsoltvas-csillárokat, kandallókat és fém-
portálokat. Művészi *versenydíjakat, plaketteket, érmeket* és egyházművészeti
tárgyakat. 000 000 000 Rajzok, tervek, költségvetések díjtalanul.

Palme Kristóf és Tsa

Parchen-Schelten

Vezérképviselő:

KOFFLER JAQUES

BUDAPEST, VII.,
BAROSS-TÉR 15.

Üvegcsillár- és lámpa-
gyár.

Különlegességek:

csillárok, kandeláberek, lyrák,
ámpolnák és falikarok
villanyos, gáz- és acetilén-
világításra.

☒ TÜKÖRGYÁR ☒

CARL BECK

TELEFON H 21 WIEN TELEFON H 21

GYÁR ÉS IRODA :
XIV., MÄRZSTRASSE 109

Tükörcöszörülés, tükörberakás minden
dimenzióban. — **Különlegesség:** Kirakatablak-
diszítések modern művegezéssel minden szakma
részére saját tervek szerint.

UJ! Modern velencei köszörülés művészies
butorok részére saját minták és rajzok szerint.

MINTARAKTÁR:

VI., Königsklostergasse 3. Telefonszám: 4128.

"AUER" MAGYAR GÁZIZZÓFÉNY RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Csillárgyár. Karban-
tartási osztály.

Budapest, VI., Váci-körut 3. szám.

Telefon: 16-20. Este
6 órától: 12-90.

GROSSHÄNDLER

BUTORTELEPE

BUDAPEST, IV. KER.
Semmelweis-utca 14. sz.

TELEFON
71-35. SZ.

Zimmermann és Lovász

Tapétaraktár, mennyezetdisz-
gyár, festő, diszítő, mázoló

Budapest, VII., Almásy-tér 16. Telefon 171-29.

NÉMETH VILMOS - VÁLLALKOZÓ

BUDAPEST, VIII., NAGYFUVAROS-UTCA 23. SZÁM.

Elvállal kőmives-, rabitz- és mindenféle átalakítási és építési munkálatokat.

ANIMACOR
Pschorr-
Bräu

Müncheni idénysör

PÁL
HENRIK

ALAPITVA 1869.
 TELEFON 59-89.

BUDAPEST
 GIZELLA-UT 25-27. SZ.

Vezérképviselő és főraktár Magyar-
 ország és melléktartományai részére

Pschorr-Bräu München

Dreher Antal kőbányai
serfözde főlerakata.

HERTZKA-PALÁSZ
és BERGER.

RÉZ és VASBUTORGYÁR
 V. LIPOT-KÖRUT 12. SZ.

FÜRST LEO

BUDAPEST, VII., DONGÓ-UTCA 3. Meister Testv. fadrugyára mellett. Ferenc József laktanya közelében. GŐZÜZEMRE BERENDEZETT ESZTERGÁLYOSÁRUK GYÁRA. Készít asztalosok részére mindennemű esztergályosmunkát méret vagy rajz szerint. Helybeli és vidéki megrendelések a legrövidebb idő alatt pontosan és jutányosan szállíttatnak. **Telefonszám 53-36.**

SILBERMANN
BERNÁT
 FANAGYKERESKEDŐ

BUDAPEST, V.
 VÁCI-UT 50. TELEFON 14-66.

Stiller I. és Tsa Telefon 145-75.

jégszekrény és hűtőkészülékek gyára
 Budapest, VII., Szövetség-utca 3. szám.

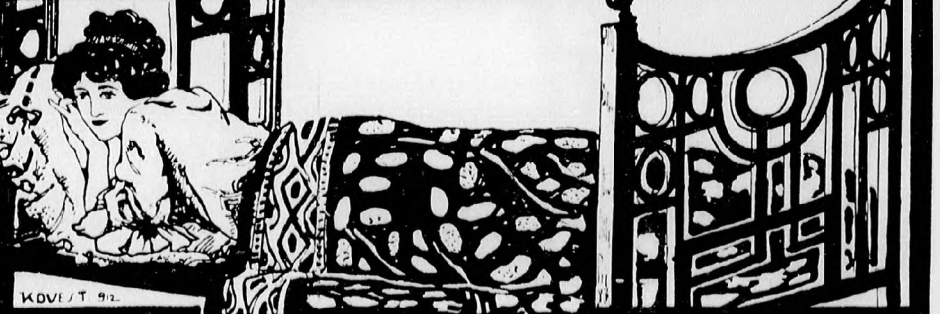
Kávéházi s vendéglői berendezéseket,
 alpacca, chinaezüst árut vesz és elad

BRAUN GYULA BUDAPEST, VII., SÍP-
 UTCA 14. TELEFON 161-44

HAUGG BÉLA rézművesmester

BUDAPEST
 VII., AKÁCFA-UTCA 47. Teljes kávéházi
 berendezések. Telefon: 168-13.

PÁPAI és
NÁTHÁN
 RÉZBUTORGYÁR.
 VI. ANDRÁSSY-UT. 2.

IGYUNK PALACE CASINO PEZSGÓT.

Stern, Merkel és Társai

Budapest, VII., Kazinczy-utca 47.

Hazánk egyik legrégebb csillárgyára.

RECORD RADÓ IRODAFELSZERELÉSI VÁLLALAT
BUDAPEST, VI., LOVAG-UTCA 3.

Szállít kávéházak részére modern kivitelű árlapokat, pénztári iveket és egyéb nyomtatványokat. Telefon 72-17.

 Papirasztalkendők gyári raktára.

BING GUSZTÁV

Telefon
76-07.

FESTÉK ÉS VEGYI CIKKEK RAKTÁRA
BUDAPEST, VII., THÖKÖLY-UT 38.

Telefon:
111-68.

Bondy M. és Társa

Telefon:
111-68.

Budapest, VII., Kertész-utca 38.

Vízvezetékek. Gázvezetékek. Gőz- és légfűtések.
Csatorna-felszerelések.

Thonet Testvérek

Tömören hajlitott fabutor-
gyárainak főraktára

Telefon 11-68.

Budapest, IV., Váci-utca 11.

BEITZ JÁNOS

Telefon
81-30

MŰESZTERGÁLYOS,

új és használt kávéházberende-
zési cikkek raktára, legnagyobb
elefántcsontgolyó raktára

Budapest, VII., Akácfa-utca 55.

Fischer és Társa r.-t.

elektrotechnikusok,

villanyos címtáblák, reflektorok vállalata.

Külön csillár-osztály.

Budapest, VI., Szerecsen-u. 65.

Telefon: 49-77., 143-37., 122-81.

DIPOLD JÁNOS

műlakatos- és csillárgyára

Budapest, IX. ker., Bokréta-utca 23. sz.

Saját gyártású csillárok diszes kivitelben.
Rácsok, kandallók, világítótestek terv vagy
rajz után. Különlegességek dombormű, vert
vagy kovácsolt vas- és fémbutor-veretekben.

Telefon: 128-62.

Telefon: 128-62.

Kovács kávéház

!! Budapest látványossága !!

Emeleten játék- és billárdtermek.

Telefon: 125-44., 132-32., 166-23.

Külön termék társaságoknak.

UNGÁR ÉS FISCHER

BANKÜZLETE

Budapest, VII. ker., Rákóczi-ut 16.

Telefon interurban 143-92.

Cégünk nemcsak a szállodák és kávéházak közvetítésével, hanem azok finanszírozásával is foglalkozik. Convertál ezen szakmában tartozásokat, rendez fizetésképtelenségeket és fizetési zavarokat. Keresztül-viz discréten minden e szakmába vágó transzacciókat.

Kallós Márkus, a „Király” és „Simplon” kávéházak volt tulajdonosa megszerezte Keleti Károly urnak, az Országos tisztviselő-takarékpénztár Rákóczi-uti palotájában létesülő kávéház bérleti jogát 67 ezer koronáért, melyet most ő fog berendeztetni és megnyitni. A megállapodást Ungár és Fischer irodája közvetítette.

Az „Árpád” kávéházat f. hó 1-én reggel átvette kis Pollák S., a kávéház régi tulajdonosa.

A „Mátyás király” kávéházzal kapcsolatban fentartással közöltük, hogy tulajdonost cserél. Mint most értesülünk, a háztulajdonossal a bérlet átruházására nézve nem sikerült megállapodásra jutni és a vétel nem is jött létre.

A „Sorrento” kávéházzal kapcsolatban legutóbbi számában azt a hírt közöltük, hogy tulajdonosa eladta Sterk Ferencnek. Mint most értesülünk, a vevőnek a háztulajdonossal az udvar és pince, valamint a 10 éves bérlet meghosszabbítására vonatkozólag nem sikerült megállapodásra jutni és így a vételből nem lett semmi.

A József-köruton lévő „Savoy” nagyszállodát megvette Berger Henrik, a losonci Berger-kávéház megalapítója testvérel Berger Lajossal, a kassai Berger-kávéház megalapítójával. A jó hírnevű Berger-család ezen

A F. M. K. E. kávéház új berendezése Losoncon.
Die neue Einrichtung des Kaffehauses F. M. K. E. in Losonc.
Nouvelle installation du Café F. M. K. E. à Losonc.
New installation of F. M. K. E. Café in Losonc.

két agilis tagjának a fővárosban való letelepedése bizonyára nyereség üzleti világunkra, de nyereség a szálloda vendégeire is, mert annak vezetése így két elsőrangú üzletember kezébe került.

Rónay János, az aradi Központi szálloda volt tulajdonosa, a vidéki szállodások gárdájának egyik legképzettebb szakembere és legszimpatikusabb tagja, mint ismeretes, kibérelte a Temesvárott épülő Lloyd-palota épületében létesülő hatalmas kávéházat és azt igen fényesen fogja berendezni.

Mindazok, akik csak Rónay Jánost és nejét ismerik, a legjobb eredményeket jósolják legujabb vállalkozásuknak.

Az „Ország-Világ”-kávéházat tulajdonosa Halmi Gyula eladta Baumann Károlynak, a fővárosi orfeum volt kitűnő komikusának 85 ezer koronáért. A vétel különös érdekességet nyert azáltal, hogy ismét egy új metier vonul be Baumann Károlyval szakiparunkba, olyan, mely még eddig képviselve nem volt.

A napilapok közölték azt is, hogy a volt tulajdonos ellen gyermekeinek gyámja fenytő feljelentést tett, mert a mostohagyermek 120 ezer koronáját az üzletbe befektették és elvesztették.

Ezen hír ebben a formában alig felelhet meg a valóságnak, mert Halmi Gyula oly rövid ideig volt tulajdonosa ezen kávéháznak, hogy még az esetben

A F. M. K. E. kávéház új berendezése Losoncon.
Die neue Einrichtung des Kaffehauses F. M. K. E. in Losonc.
Nouvelle installation du Café F. M. K. E. à Losonc.
New installation of F. M. K. E. Café in Losonc.

sem vesztethetett volna rajta 120 ezer koronát, ha az tényleg meg is lett volna.

Pallai Sándor, a „Deák Ferenc” és „István király” szállodák megalapítója, Budán a Lukács-fürdővel szemben lévő két telkén hatalmas szállodát épített, melyben több mint 200 szoba, nagy vendéglő és kávéház is lesz, melyek mind a modern technika összes vívmányaival felszerelve f. é. július hóban fognak a forgalomnak átadatni.

A szálloda butorberendezéseit Hertzka, Halász és Berger vas- és rézbutor-gyárosok készítik.

Az „Állat- és növénykertben” létesítendő kávéház bérletére legutóbbi számunkban közölt hírünk oda módosul, hogy Reich Frigyes, a „Palermo”-kávéház tulajdonosa, a felállított bérleti feltételek mellett a szerződést nem kötötte meg.

Az „Excelsior”-szálloda, melyet nemrég adtak át a forgalomnak, oly élénk látogatottságnak örvend, hogy a legtöbb napra szobát egyáltalán nem lehet kapni.

A „West end”-kávéház, melyről jelen számunkban illusztrált kritikai ismertetést hozunk, megnyitása óta állandóan óriási látogatottságnak örvend. Feltűnő és szakmánk szempontjából rendkívül kedvező azon körülmény, hogy ennek dacára a környéken lévő összes üzletek megcsinálják az eddigi forgalmat.

Az ujonnan berendezett Royal kávéház Losoncon.
Das neu eingerichtete Kaffehaus Royal in Losonc.
Nouvelle installation du Café Royal à Losonc.
New installation of the Café Royal, in Losonc.

Az ujonnan berendezett Royal kávéház Losoncon.
Das neu eingerichtete Kaffehaus Royal in Losonc.
Nouvelle installation du Café Royal à Losonc.
New installation of the Café Royal, in Losonc.

A „Kristály”-kávéház munkálatai befejezés előtt állanak. Mire harmadik számunk napvilágot lát, azt hiszszük, hogy a kávéház is nyitva lesz.

Mészáros Győző, lapunk belső munkatársa, febr. hó 1-én vette át szeretett alelnöküinktől, Upor Józseftől a Szabadság-téren lévő „Upor”-kávéházat.

A helycsere alkalmából, azt hiszem, minden kollega érzelmeit tolmácsoljuk, amidőn úgy az eladónak, mint a vevőnek, kik szakmánk két legagilisabb tagjai, legőszintébb szerencsekivánatainkat fejezzük ki.

Pál Henrik budapesti sörnagykereskedő megvette Mandlu Manó 23 év óta fennálló sörüzletét és eddigi saját üzletével egyesítette.

Törley József és Társa pezsgógyára, mivel forgalma és ügyköre folyton emelkedik, legujabban Somogyi Dezsőt alkalmazta a kávéházi szakma helyi képviselőjének.

A „Rudolfpart” - kávéházat február hó 10-én, szombaton, adták át ünnepélyes megnyitás keretében a forgalomnak.

Lapunk legközelebbi száma a berendezésről kritikai ismertetést fog hozni egyik kitűnő műépítész tollából.

A famunkálatokat az Általános Berendezési r.-t. készítette.

„Márton Imre és Társa fémparművészeti műhely“ cég alatt egy valóban modern és művészi alapon álló vállalkozás létesült V., Pannónia-utca 31. sz. a.

Ez új műipari vállalat készít: modern iparművészeti fémtárgyakat, művészi butor- és kapuvereteket, modern csillárokat kovácsolt vasból, vert rézből stb. Kandallókat és fémportalókat, művészi versenydíjakat, plaketteket, egyházművészeti tárgyakat és egyéb a fémműipar körébe vágó minden munkát.

Márton Imre nevét külföldi és hazai iparművészeti kiállításokról előnyösen ismerjük és sokat várunk e törekvő és szimpatikus iparművésznünk új vállalatától.

Losonc. Alig néhány év alatt ugyyszólván a szemünk láttára, egy alig ismert jelentéktelen mezővárosból hatalmas ipari és kereskedelmi központtá fejlődött ez a derék magyar város, melylyel cikkünk foglalkozik.

Ezelőtt 7—8 évvel még el sem igen tudtuk képzelni azt a hatalmas nagy fellendülést, melyet ez a kis város ily rövid idő alatt elért.

A fejlődés fokmérője rendszerint a vidéki városokban a kávéházi és szállodai ipar fejlettsége szokott lenni, mert ez az, amely a városok idegenforgalmából él, valamint a polgárság keresetképeségéhez szükségkép alkalmazkodik.

Ezelőtt 8 évvel, amidőn Berger Henrik, a régi és jóhírnevű eperjesi Berger kávé-familia egyik agilis tagja, arra vállalkozott, hogy egy házat vesz és azt lebontva, annak helyén egy kávéháznak készült épületet emeltet, a vállalkozást oly vakmerőnek tartották, hogy annak bukására dupla pénzzel fogadtak.

Az azóta közismert tények azonban a derék alapító helyes érzékét és ítélőképességét mindenben igazolták és az általa alapított F. M. K. E. kávéház minden eddigi bérlője fényes eredményeket tudott felmutatni.

Jelenlegi tulajdonosa, Szűsz Miksa, a házat is megvette, a kávéház egész belső berendezését is teljesen felújította s annak új berendezését két sikerült felvételben mutatjuk be olvasóinknak. A berendezést az Általános Berendezési Rt. készítette.

A fejlődés azonban szakadatlanul tartott, ugyannyira, hogy a kávéház, melynek terjedelme vetekedik bármely budapesti nagy kávéházéval, az intelligens nagy közönség befogadására már nem volt elégséges. Így született meg az eszme dr. Oppenheimer ottani ügyvédben, aki maga is felismervén a helyzetet, a főtér egy másik igen élénk, bár kevésbé exponált helyén levő házat lebontatta és

annak helyére szép sarokházat építtetett, melynek földszintjét bérbe adta Takács Lajosnak, a „F. M. K. E.“ kávéház előbbi főpincéjének, aki abban egy minden tekintetben a kor színvonalán álló szép kávéházat létesített. A kávéház, melyet lapunkban képekben is bemutatunk, az „Általános Berendezési Rt.“ tervező irodájának tervei szerint, fehérrel tömített, kékre pácolt tölgyfából készült, mely a tágas és nagynyilású helyiségben gyönyörűen érvényesül.

*

A gyönyörű csillárokat Stern, Merkl és Tsai, a praktikus konyhaberendezést Mayerhoffer J. C., az ezüstárut „Szandrik“ magyar ezüst- és fémárugyár, a gyönyörű rézfogasokat Hertzka, Halász és Berger budapesti cégek szállították. Mázolómunkát mindkét helyen Somló Bernát, míg a kőfaragó-márványmunkát Pápai és Náthán, a napellenzőket és szabad. ajtócsukókat Korányi és Fröhlich, a függönyöket Rein Nándor cég szállította.

Dala Károly, a kassai „Andrássy“-kávéház volt tulajdonosa, kibérelte Dávid Sándortól a szegedi „Royal“-szállodát.

A „Braszni“ szállodája, Kolozsvár egyik legrégebbi üzlete gazdát cserélt, amennyiben legutóbb Varga József vette át, ki eddig az ottani „New-York“-szállodában mint üzletvezető működött.

Marosi Gerzson veszprémi kávéházát eladta volt főpincéjének, Bloch Sándornak, 140.000 koronáért. A vételt Schlesinger József irodája közvetítette.

Az ujonnan berendezett Royal kávéház Losoncon.
Das neu eingerichtete Kaffehaus Royal in Losonc.
Nouvelle installation du Café Royal à Losonc.
New installation of the Café Royal, in Losonc.

BUDAPEST EXTÉRIEURJE.

Irta: dr. Rózsa Miklós.

Jó, hogy Párisban megtanultuk omnibuszból nézni a világot; ezzel a lassuságánál fogva a szemlélődésre kiválóan alkalmas módszerrel legalább itthon is meg látunk néha egyet-mást. A pesti ember azért nem látja sohasem a városa arculatjának elváltozásait, mert vagy gummikerekün robog, amikor elvárja, hogy őt nézzék, nemhogy ő maga szemlélődne, vagy pedig kiül a kávéház elé, hogy mások sétáljanak neki.

Ahogy az omnibusz „vágat, azaz lassan halad“ (mint a költő Lauka Guszti bácsi mondta!) a Király-utcában, a nagymező-utcai templom mellől becsillog hozzánk egy kőkeresztre feszített Krisztus képe. Vakító arannyal van bevonva köteste, a téli nap sugárainak reflexeitől ijedten és fájón rezdülnek össze szempilláink. Pár krajcáros virágcsokor huzódik meg szerényen a Megváltó lábainál.

Teremtő Isten! Mennyivel több esztétikai érzék lap- pang abban a kültelki asszonyban, aki azt a pár szál virágot odahelyezte áldozatul, mint abban a bölc s „városszépítőben“, aki a kőnek ily megcsufoltatását elrendelte! „Istennek az áldozat szeplőtlensége kell, mert a tiszteletet az fejezi ki, holott a tisztátalan áldozat sértő és megcsufoló!“ — ostromozta már puritán Ruskin az álszenteskedő angolokat, akik minél olcsóbban, minél kevesebb fáradsággal, mennél mutatósabb templomokat építettek. Ezt megértették, mert farizeusok voltak. De a londoni városatyák sem mosolyogtak kevésbé szánakozóan, mint a mieink mosolyognának, ha azt mondanók nekik, hogy az anyagnak ez a barbár meghamisítása arculcsapása minden izlésnek. Mert az ember lehet szegény, valamint lehet szegény a város is, meg az egyház (bár ritkábban), de akkor vessen számot magával: mennyit költhet diszitésre, keressen egy elsőrangú művészt, farag- tasson vele egyetlen szobrot, de az jó legyen, azt helyezze oda, ahol szépen érvényesül és inkább ne diszitsen semmi egyebet. Inkább legyen bevégzetlen a diszítés, semhogy egészben rossz legyen. Ha aranya nem telik, válasszunk olcsóbb anyagot: márvány helyett követ, kő helyett téglát, de a kő kő legyen, a tégl a tégl a s ne akarjon aranyat szimulálni. Minthogy a hazugság a művészetben is csak oly rut, mint amely rutul becstelen az emberben. Azért nagyobb a kültelki asszony, aki nem hivalkodik csinált papirkoszoru- val, hanem ha olcsó is, de élő virágot tesz Krisztusa lábaihoz.

Ilyen alkalmakkor újra meg újra eszünkbe jut, mennyire utolsó szempont nálunk az esztétikai a városépítés-, rendezés- és diszítésnél. Az ember sirni szeretne, hogy nem képes mindenütt megfogni a

kezét a renoválónak, aki itt egy szép antik patinájú kőfaçade-ot meszel be vakító fehérre, amott gondosan átfest egy falfelületet, hogy az más nyagnak lássék, mint amiből van; emitt a vert vasat preparálja öntött vassá, másutt pedig az esztergályozott fát hamisítja faragott fává. Milyen lábbaltiprása az ilyesmi a diszitő művészet legelemibb törvényeinek. Ahogy az arany Krisztus fenségesen hatna egy gazdag bizantinikus templomban, mert igazi pompa kifejezője s ahogy a Nagymező-utcai templom arany Krisztusa bántóan izléstelen, mert hazug ámitás csupán, ugy izléstelen minden diszités, melynek elemei nem magából a diszitendő felületnek vagy tárgynak stilusából sarjadzanak. Mert nem minden stil bírja el a diszitést egyformán; az egyik a pazarság is fenséges, a másiknak épen gögös egyszerűsége ad méltóságot. Ám itt még lehet helye a mérlegelésnek. De az anyag csaló utánzása mindig otromba s — fájdalom, ezzel találkozunk legtöbbször. Márványozott bolthomlokzatok, műmárványoszlopok, olcsó gipszcfiraságok, festett vaspántok, öntött vasrácsok merednek ránk mindenünnen az arany Krisztusok szomszédságában, megkopott köntösükben még kiáltóbban rikoltozva Budapest művésztelen extérieurjéről.

Óráig járhatunk, míg egy-egy márvánnyal vagy nemes kővel beburkolt épületet találunk, hol a csalás nem akarja velünk elhitetni, hogy a fal belsejében is márványtömbök lappanganak, hanem ahol a kő vagy márványburkolat jellege szembeszökő; amíg találunk épületet, hol a kövek természetes színe gyönyörű harmoniákat teremt, melyeket nem zavar a kőnek hazudott téglák silány anyagának közbesikkasztott hazugsága. És templomtól bérpalotáig száz intérieur vizsgálhatunk végig, míg olyat találunk, ahol diszitémény alakjában nem sérti szemünket a gyári munkával elkövetett csalások sokasága, a gránitlapnak hazudott vakolattól az ezüstnek hivalkodó pakfongyertyatartóig. Holott a diszítés értéke annak szépségén kívül az a tudat, hogy emberi lélek érzése, emberi agy gondolata, emberi kéz munkája s nem a lelketlen gépé.

De hogy magyarázzuk ezt meg azoknak, akik felépítették és feldiszitették ezt a mi szépséges Budapestünket? Ahol a központi pályaudvart ferdén állították be a Kerepesi-ut tengelyébe; ahol lerombolták a fél Belvárost, hogy újra görbén építhessék ki a Kossuth Lajos-utcát a Dunáig; ahol nekivitték az Erzsébet-hidat a Gellért-hegynek, a hegyet pedig körülcsipkézték Richter-féle kőkockákkal; ahol a Bazilikát és a Népszínházat háttal állították a forgalmas körutaknak; ahol meghosszabbították az Andrássy-utat a ligetbe, de előbb elállították a hidat egy monstrum foppiszkálóval; ahol . . .

Ne folytassuk tovább. De ha eszünkbe jut mindez, akkor miért beszélünk esztétikai gyönyörüségről? De stigiis, quae non sunt . . .

Franceska-ja megérdemelt derekas sikert aratott.

SZINHÁZI REVUE.

Berlin és Páris, Európa legnagyobb színházi metropolisai után, talán London vagy Bécs következnek, ha a sorrendet a termelés mennyisége szerint akarnám megállapítani. De ha az utóbbi évek színházi szenzációit nézem, nem sovínisztaságból, de igaz meggyőződésből Budapestnek kell adnom Berlin és Páris után a következő helyet.

A mai magyar modern drámairodalom hatalmas arányokban bontogatja szárnyát, sőt a könnyebb műfajokat, az operettet és a zenés bohózatokat is számottevő sikerrel kultiválják a magyar írók. Az idei szезonnak is megvannak már a színházi eseményei.

Az operaház, ez a nehezen szülő, maradi vénasszony is, megszülte már a maga eredeti magyar premierjét. Az Ábrányiak Paolo és

A konkurens műintézet, a Népopera műsorán még nem szerepel magyar szerző darabja, de két hónapi rövid fennállása óta ez a sikerült új színházi vállalkozás már elégszer bizonyosságot tett arról, hogy a Népopera hivatott úgy az opera, mint az operett terén ezeknek a műfajoknak renaissanceját megteremteni.

A jó öreg Nemzeti Színház rendkívüli értékű, bár már kissé patinás művészoszlopaire ujabban bátran és merészen építi műsorát. A Szerelem gyermeke, Judit, Édes a bűn, Tiltott szerelem nagy művészi produkciói e színháznak az idei szезon eddig letelt pár hónapja alatt.

A Vigszínház már magyar szerző sikerével is büszkélkedhetik. Földes Imre, ez a kivételes tehetségű ifjú író jutott ismét szóhoz, nagy Magyar-színházbeli sikerei után, ezuttal először a lipótköruti pompás múzsahajlékban.

Nagy Endre
karrikatúrája,
Feiks Jenőtől.
Cabaret-
Directeur
Nagy Endre,
Carricatur
Eugen Feiks.

A Nincs tovább után Földes Imrét csak arra kérhetjük, hogy de igenis, csak legyen tovább, hadd élvezzük duzzadó vénájának nemes gyümölcseit, minél előbb, újra. A színház legujabb sikere is magyar szerző munkája. Györgyike drága gyermek a címe és Szomorj Dezső, a Nagyasszony poétikus lelkü írója, a szerző.

A Királysínház európai sikerre vitte Jacobi—Bródi—Martos Leányvásár-

ját. Kálmán Imre Tatárjárás című operettje után ez a második eredeti zenés daljáték, amely az exportörök, a nagy külföldi szinigazgatók, figyelmét magára vonta. És méltán.

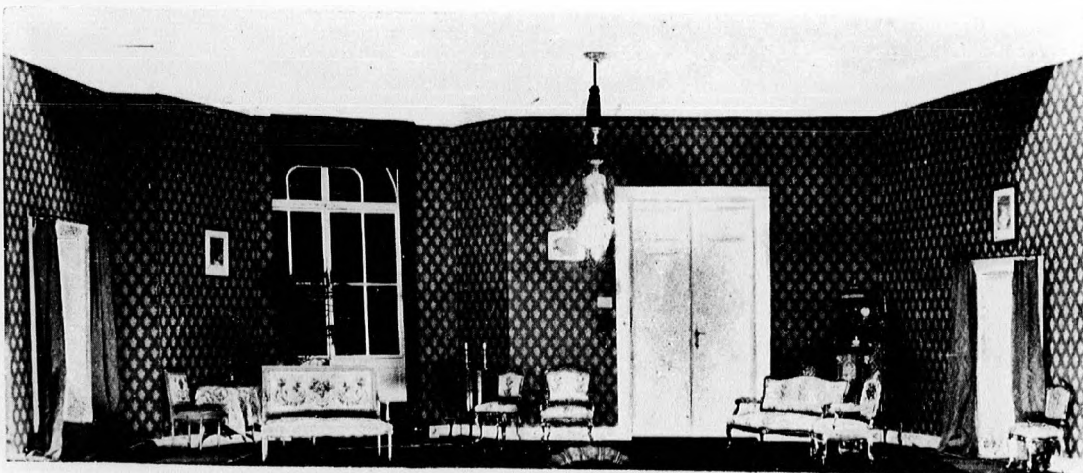
A Magyar színháznak, Beöthy másik színházának is hamarosan megjött az idei slágere. Biró Lajos, a Sárga liliom illusztris szerzője, a Rablólovagban ismét olyan képességeiről győzött meg bennünket, hogy nevét bátran beiktathatjuk legelső drámairóink közé.

Igy állunk, most a szezon derekán, az Úr színe előtt az 1912-ik esztendő február hónapjában, annak is legeslegelején. Még hátra vannak Molnár Ferenc, Bródy Sándor, Lengyel Menyhért, Heltai Jenő, Nagy Endre és a többiek.

Uram isten, és most merje valaki azt mondani, hogy Budapest nem tartozik a művelt nyugathoz, hogy Magyarország, ez a zseniket ontó, világhírű darabokat termő és produkáló ország, a balkáni államok közül való!

□□□

Bán.

Az I. felvonás
interieurje.
Interieur.
Erster Act.

Vigszínház Budapest, Györgyike drága gyermek.

Interieur
Premier Acte.
Interieur
Ferst Act.

NYOLC FIATAL FESTŐMŰVÉSZRŐL.

A modern művészeti törekvéseknek diadalmas terfoglalása, mely nyugaton már mindenütt, a művészeti élet egész vonalán érezteti termékenyítő hatását, parancsoló kötelességgé tette itthon is, hogy levonjuk belőle magunkra nézve is a tanulságot. Ez a tanulság pedig az, hogy ezek a törekvések csak úgy győzedelmeskedhetnek, ha a rokonirányu művészegyeniségek egyazon társaságban maguk között függetlenül minden más tényezőtől szabadon érvényesülhetnek.

Sok szó esett már arról a művészek között, de a nagy nyilvánosság előtt is, hogy éppen a különböző, sokszor egyenesen ellentétes művészi törekvéseknek nálunk eddig kényszerű együttműködése minden kölcsönös jóakarat mellett is valósággal állandósítja a művészetpolitikai harcokat, melyeknek akaratlan ki-kiujulása és elfajulása míg egyrészt megbénítja a művészi munkát, másrészt fokozatosan elkedvetleníti a művészekkel pedig igazán rokonszenvező magyar társadalmat. Sok szó esett már arról is, hogy a magyar művészek amugy sem valami rózsás sorsa mellett még külön mily keserves kálváriautjuk van nálunk az igazi tehetségeknek: a meg nem alkuvóknak, a hajlíthatatlanoknak, az új utakon járóknak, a fiataloknak, chercheuróknak; azoknak, kik szigorúan elkülönítik a művészetet a kenyérkérdéstől. Sokszor felpanaszoltuk, hogy ma még nálunk két egészen külön dolog az: művészi dolgot produkálni és képet eladni, holott — mindnyájan tudjuk — a természetes állapot az lenne és boldog kulturnemzeteknél úgy is van, hogy csak azt lehet eladni, ami művészi. Nálunk — fájdalom — ennek éppen az ellenkezője áll és ezért kell legjobbjainknak is vagy a tehetségük révén joggal kiérdemelt érvényesülésről lemondaniok s ez okon magukkal meghasonlaniok, vagy hogy e sorsot elkerüljék, önmagukkal megalkudniok, kijelölt ösvényükről letérniök, a nagyközönségnek koncessziókat tenniök, hogy kiállhassák a versenyt az oppurtunistákkal.

Se a Múcsarnok, se a Nemzeti Szalon ezeken a súlyos bajokon nem segíthetnek, a legjobb akarattal sem. A Múcsarnok kiállításai a benne szükségszerűen felhalmozódó óriási anyag folytán különleges művészi törekvések harmonikus és intim érvényesítésére ki nem sajátíthatók. A Szalon kollektív kiállítások keretében évente néhány művészt a maga egész fejlődésében, egyedül, önállóan bemutathat ugyan, s így egyrészt míg megismerteti velük a közönséget, anyagi és erkölcsi sikert is biztosíthat számukra, de mi ez annak a — hála Isten! — nagy és erős, modern művészgárdának, mely most éppen ereje teljében áll s melynek nyomában tör már felfelé egy izmos

tehetségű, bátor és nemes becsvágygal eltelt új nemzedék? Mikor kerül így sor mindegyikükre? És mikor jut a sor másodsor azokra, kiket már bemutatott? Hány év múlva?... Pedig a Szalon többet nem tehet, hiszen neki fenn kell tartania ezek mellett az egyetemes kiállításokat is.

A külföld példája megtanított bennünket rá, hogy ezeken a bajokon csak egy módon lehet segíteni: olyan kiállításokat kell rendezni, ahol a rokonirányu művészegyeniségek maguk között legyenek.

Ilyen kiállítás a Művészház mostani csoport-tárlata, ahol nyolc fiatal, erős festő mutatkozik be a nagyközönségnek.

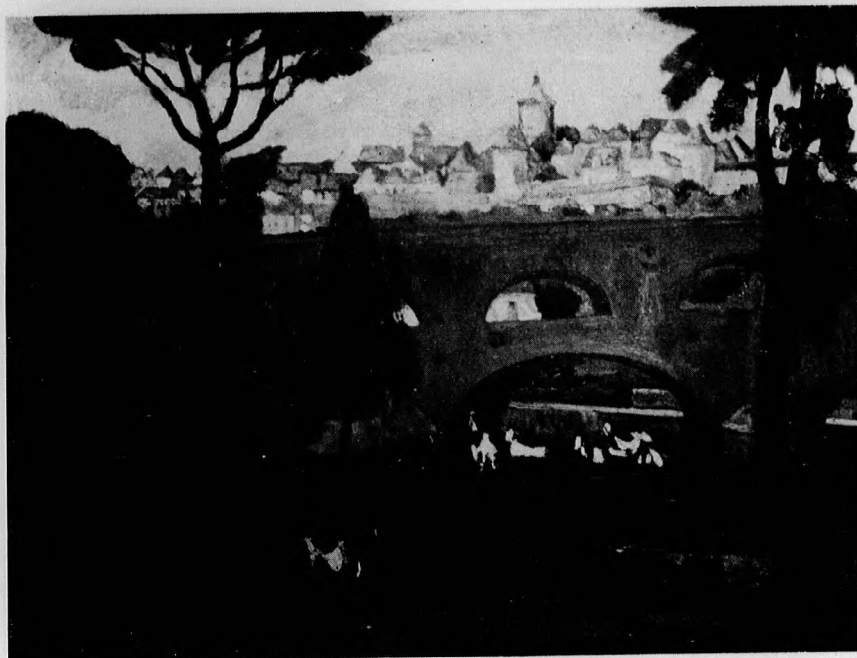
Egry József, őserjú, nagyon kivételes tehetség, hozzá fogható csak a külföldiek között találunk, köztük is keveset. Zord, zárkózott lélek, amely öntudatlan lenézéssel megy el az életnek minden derűsége mellett és megrendítő erővel veti vászonra a szegény, a gyötrődő, a földönfutó és elzüllött embereket, a sors és a társadalom elzüllöttjeit. Bár hálátlan mesterség a jóslás, Egry Józsefről mégis el kell mondanunk, hogy megjelenése nagy művészi esemény és jövőjét olyan szépnek látjuk, amilyen kevés magyar festőművészé lesz.

Pechán József évek óta egyik legnagyobb művésze kiállításainknak; azok előtt tudniillik, akik tul látnak a disztermek hivatalos nagyságain. Nagy festői tudása (majdnem matematikáját irtunk), előkelően finom érzése, a látás finomsága s a megrögzítésnek mesés energiája, mely mindig à la prima dolgozik, széles, bátor foltjai mellett is meghatóan intim megjelenése olyan előkelő művészre vállanak, aki még Nyugaton is sok dicsőséget fog szerezni a magyar művészetnek és — a Művészháznak.

Rendkívül érdekes Körmen di-Frim m Ervin művészeté. Ezelőtt két évvel láttunk tőle igen jó képeket. Azóta, ha ily rövid idő alatt annyira emelkedett, mint mostani képei mutatják, akkor jövője gyönyörű perspektívát tár föl. Oly üde színeket talál, oly ujszerű stilizálást a tájképben, oly plaszticitást a fölfogásban, hogy a levegőjét szinte reszketni látjuk.

Csáktornyay Zoltán azokon a legújabb utakon halad, melyeket a cézannei hagyományok újraértékelése vágott a modern pikturának. A forma jogának hangsúlyozása nála is a legfontosabb, ami annál érdekesebb, mert különösen finom színlátása benne vérbeli impresszionistát sejtetnek. Ma még láthatólag a forrongás stádiumában van s még egyáltalán nem bizonyos, megmarad-e azon a csapáson, amelyre most tért. Akárhogy fog is fejlődni azonban a jövőben, ez a szigorú rajzkultúra mindenesetre előnyére fog válni még akkor is, ha netalán odacsatlakoznék — ott is a legelső sorban — kitűnő impresszionista gárdánkhoz.

Ziffer Sándor vérbeli naturalista, aki a nagybányai hegyek nagyszerű szimfoniáját vetíti vásznára.

A művészház kiállítása, Körmendi-Frimm Ervin: Rothenburg.
Ausstellung des Künstlerhauses, Erwin Körmendi-Frimm: Rothenburg.
Salle d'exposition, Erwin Körmendi-Frimm: Rothenburg.
Art gallery exhibition, Erwin Körmendi-Frimm: Rothenburg.

A művészház kiállítása, Pechán József: Bácskai szüret.
Ausstellung des Künstlerhauses, Josef Pechán: Weinlese in der Bácska.
Salle d'exposition, Joseph Pechán: Vendange dans la Bácska.
Art gallery exhibition: Josef Pechán: Vintage in the Bácska.

Már évekkel ezelőtt föltűnt a foltfölrakásban megnyilvánuló szinte brutális ereje s koloritjának mélysége. Ezekből a kvalitásaiból azóta mit sem vesztett, sőt finomabbá lett, ami főleg az átmeneti tónusok komoly mérlegelésében nyilvánul nála. Egy figurális dekoratív képén ő is elindul ugyan a stilizálás felé, de hisszük, hogy ez a problematikus értékű kísérlet nem fogja őt elcsábítani valódi területéről. Sikos és veszedelmes lejtő ez, mint azt a Kornai József gyűjteménye is élénken illusztrálja, aki a Hodler vakmerő aktmozgásait egy egyelőre még nem eléggé folyamatos formanyelven igyekszik elmondani. A nagy svájci mester szertelen ereje nélkül tulságosan tendenciózusnak és programmpikturának hat ez a formákban való kéjelgés, amit alig tud ellensúlyozni a fiatal művész egészséges színérzéke. Ugyanez a féktelen stiluskeresési vágy teszi egyelőre még zavarossá a G ö t z B. Ernő festői vizióit is, aki pedig grafikai munkáiban határozottan kiforrott stilusérzékről és dekoratív ösztönről tesz tanuságot. Több tartalmat kívánnánk egyelőre még üres foltjaiba, vagy még jobban szeretnők, ha a fiatal művész ily irányu kereséseit mindjárt anyagban folytatná, mert hajlamai egyenesen iparművészeti területekre utalják. A dachau német festőkolónia ismert erényeiről beszél a Sch ü t z Julcsa egész teremre szóló kollekciója, mely egy gyengéd, költői léleknek, a természet előtt áhitatosan elmerülő festőpoétának halkán elsuttogott vallomása. Apró képei a festői lira igazi gyöngyszemei: panteisztikus költemények, szelid ritmusu zsoltárai egy természetimádó álmodozónak. Maga az egész kiállítás összhatásában, fiatalos és mégis előkelő lendületével méltóképen reprezentálja a modern magyar festőifjúság törekvéseit s így instruktív szempontból is rendkívül figyelemreméltó és tanulságos.

Keve.

□ □ □

MŰVÉSZEK ÜNNEPLÉSE. A magyar művészet Budapesten időző tagjai s néhány közéleti notabilitás ünnepelték Lechner Ödönt, Szinyei Merse Pált, Ferenczy Károlyt, Csók Istvánt abból az alkalomból, hogy a római nemzetközi világiállításon a legnagyobb kitüntetés érte Lechner Ödönt és Szinyei Merse Pált s hogy a másik két művésznek az idei téli kiállítás legnagyobb kitüntetésében volt része. A művészek ünnepelték a magyar művészet legkiválóbbjait a maguk bensőséges szeretetükkel, de a magyar társadalom, sajnos, csak tudomást vett erről az ünneplésről. Ha igaz, hogy a magyar kultúra valóban oly sokat ígérően indul a nyugati kultúra színvonalára felé, ezen az ünnepen a magyar társadalom és politika színe-javának ott kellett volna lennie. Ez a négy név, különösen a Lechner Ödön és Szinyei Merse Pál neve a magyar kultúra ormán áll olyan magasan, ahol a külföld is észrevette őket és méltányolta jelentőségüket!

A LAIKUS KRITIKÁJA

Tessék elhinni, egész jó hely a műcsarnok csütörtök esténként! A szórakozásnak annyi fajtája nyílik; az ember minden megerőltetés nélkül üthet agyon két-három órát és eszébe se jut, hogy ő most tulajdonképpen műpártol.

Most, hogy a végére járunk a téli csütörtököknek, megcsinálom a mérleget és arra a sajnálatos üzleti eredményre jutottam, hogy az idei szezonom határozott visszaesést mutat a tavalyival szemben.

De kérem, értsük meg egymást: nem művészetkonzekvenciákra gondolok. Ah dehogy! ki beszél művészetéről? Én üzleti mérleget, pekuniáris hasznót, pénzt, jövedelmet, igazi, kerek, művészettel szagtalánított koronákat értek!

Tudniillik, amiket én a csütörtöki estéken társasjátékok keretében nyerni szoktam.

Na most már végre kezdik igazán nem érteni!

Hát kérem alássan, a dolog úgy történt: a régi jó időkben voltunk egynehányan, kik következetesen kijártunk a „Műcsarnokhoz“ címzett jóhírű sétahangversenyekre.

Komoly, művészetáthatotta urak lévén, nem hangversenyeztünk, nem is sétáltunk, hanem helyet foglaltunk egy-egy terem közepén bölcsen elhelyezett kördiványon és a köröttünk lógó képek irányában iszonyu ambícióval cseréltük az eszméket.

Felesleges tán megjegyeznem, hogy én ilyenkor mindig jó cserét csináltam.

Ezekből a magasröptű és hangu kozériákból aztán mintegy önmagából alakult ki a társasjátéknak egy neme, melyre az imént hivatkoztam és amelyet Önök akkor még természetesen nem is értettek meg. De most, az előzmények kellő és szabatos ismertetése után minden nehézség nélkül meg fogják érteni és meglátják kérem, meg is kedvelik.

Használati utasítás:

A társasjátékban korlátlan számban vehetnek részt.

Első feltétel, hogy a résztvevők mindegyike egy-egy koronával rendelkezék.

A második feltétel (már egyszerűbb): a résztvevőknek háttal a képek felé kell felállniuk! (Ugye, egész kedvesen kezdődik?)

Az első pontban feltételezett koronákat le kell rakni (le bizony!) egy neutrális helyre, mondjuk a pamlag széles támlájára (tetszik tudni, oda a jó, meleg gőzfűtés fölé. Nem baj, a pénznek ezuttal sem lesz szaga!)

A játékvezető különböző találós kérdéseket ad fel a társaságnak.

A kérdések természetesen mindig a képekre vonatkoznak és nagyon komplikáltak. Szellemesen körülírja a művet, erre a társaság többi tagja először a

fejét töri, aztán vagy eltalálja a festő nevét, vagy nem találja el. Ettől az igen vagy nemtől függ a korona sorsa!

Szives használatra közlök alább egynehány példát.

Kérdés: Adva van a szürkés-zöldes tenger. Nincs rajta semmi. Esetleg egy kis hajó, az is szürkés-zöldes. A tenger különben erősen jeges és hullámos. Sok víz, sok habbal.

Felelet: Mendlik Oszkár.

Kérdés: Sötét háttér, ami különben csak arra szolgál, hogy a kalapálás alatt levő tüzes vas színhatása élénkebb legyen. A színhely: kovácsműhely, kohó, vasgár stb. A vörös tűzben apró sárga lángnyelvecskék. Mi az?

Felelet: Skutecky Döme.

Kérdés: Egy édes kis vigyorgó gyerek. Olyan édesen csuzlizik, vagy halat fog (azt is nagyon bájosan). Esetleg káposztát szed. (Ach wie drollig!)

Felelet: Peske Géza.

Kérdés: No de most! Jobbról-balról egy csomó nyírfa. A kérge szépen satirozva, egy fekete, egy fehér sáv. A közepében egy kis víz, amibe belesüt a nap (világos okker) vagy a hold (heliotrop). A nem kivánt jelzők törlendők.

Felelet: Kézdi-Kovács.

Kérdés: Mézesheti hangulat! Nászuton, a kupéban vagy a hajó fedélzetén. A budoárban, esetleg egy atelierben. A fő az, hogy még nagyon jóba vannak. A nő cigarettázhatik is.

Felelet: Spányik Cornél.

Kérdés: (Ez már nagyon kegyelet-sértő! Csak akkor használható, ha idősebb ur, vagy Rottmann Mozart vagy pedig Papp Berci nincs a közelben) Bacchus és bacchánsnő. Nagyon szépen kidolgozva. Borzasztóan erőteljes, férfias, különösen a bacchánsnő. A bőrük színe egyforma. Azonkívül van a képen valahol (zikker!) bársony vagy selyem.

Felelet: Benczúr Gyula.

Kérdés: Mi történjék azzal, ami a kezemben van? Fekete hangulat a sötét éjszakában. Valami mászkál raja, de nem tudom, hogy mi! De lehet, hogy nincs rajta semmi. A holdvilág azonban feltétlenül süt.

Felelet: Kacziány Géza.

Most gondolják el kérem a helyzetet, hogy a feleletet Önöknek kell megadni e kérdésekre.

Ugye nagyon feszíti az érdeket ez a játék?

És most még csak abba méltóztassék beleélni magát, hogy egy koronája függ a helyes választól, akkor igazán nehezen tudok a horgászásán kívül izgalmasabb szórakozást elképzelni!

És mit tesz isten! Szerelmi életemben akkoriban erős disszonáns hangok voltak észlelhetők, így hát össz-ambicióimat a par hasard játékokkal igyekeztem lecsapolni és bámulatos eredménnyel. Itt is nyertem!

Minden találós kérdést kitaláltam. Kitaláltam már az összes koronákat a társas zsebekből.

Végre aztán kijelentették a játékosok, hogy ez nem vicc, én sipista vagyok és különben is ezek a képek mindig ugyanazok, úgy, hogy már minden hülye az előcsarnokban meg tudja mondani, melyik falon kinek és milyen képe lóg.

Nagy volt a felháborodás és kimondatott a bojkott. Vagy ezeket a képeket dobják ki a műcsarnokból, vagy ők nem teszik be többé a lábukat erre a vesztőhelyre!

De ez már nem találós kérdés, ezzel Önök is tisztában vannak, hogy a képek egyáltalában nem dobtak ki, sőt még most is ott lógnak, ha meg is haltak!

*

Ezekkel a kedves reminiscenciákkal mentem ma újra ki a „csütörtökre“. Azt hiszem, a régi jövedelmi forrásom iránt táplált hála vitt ki.

De hiába, az aranjúezi szép napok elmultak! A tavalyi bojkott konzekvensnek látszik.

Mégis csak a képek maradtak itt! Szomorú helyzet! Különben minden a régi!

A csarnok közepén dirigál egy sor érdemjel a hozzátartozó domboru mellel és egyéb katonai felszereléssel felfegyverkezve. Körülötte egy dobogóra való m kir. honvéd, kinek a „maucta“ jobban csuszik a fülébe, mint az „adjonisten“.

Megnézem, hogy mit fujnak, de a tömegetől nem látom a jelzőtáblát, mert ez valahol ott lóg a muzsikuskok lába alatt. A szomszédom azonban megjegyzi: ezt is a Bachó komponálta. Ez megnyugtat!

A teremben szoronganak a hívők. Ember ember lábán. Csak egy kis oázis van a terem közepén, akkora az egész, mint egy közepes női kalap, rácschal van betakarva. Ott tör ki és kér eget a légfűtés. Ha egy, a nyájától elszakadt juhocska véletlenül rálép, egy jól rögtönzött macsics mozdulattal félre is libben legott.

Minden pont úgy, ahogy a mult esztendőben! Képek is lógnak a falon.

Istenem, hogy nyerhetnék én most koronákat! . . .

A sétálók között feltűnik egy tábornok, ki katonatiszt barátjával rójja végig a termeket. Milyen aprócska véleménynyel lehetünk mi a katonák kulturéletéről, ha egy tábornoknak nem kell egyebet tenni ahhoz, hogy szimpatikussá váljék, minthogy összeráncolt homlokkal nézzen meg minden kiállított tárgyat. Ez az én katonám megteszi és őszintén megvallom: rokonszenves az öreg ur!

Most belépnek a szoborterembe.

A tábornok felkiált: Ein ganz kolossaler Gaul!

Tényleg, Vastagh György lova a teremnek leghatalmasabb alkotása. (3 méter magas.) A katonák élvezték a lónak minden porcikáját, szemmel vereget-

ték meg a szügyit. Nagyon meg voltak elégedve az állattal.

(Egyebekben Rákóczi Ferenc ül rajta . . .)

Megállnak egy kép előtt:

— Ugyan kérlek Örnagy ur — mondja a barátjának — mi az? Kiteregetett lepedő!?

— Tévedni méltóztatol, én tisztán látom, az egy gyászruhás nő, aki a patakon megy át!

— Ach so!

(Ez Kacziány „Pieta“ című képe előtt történt.)

Balló Edének Justh Gyuláját nézegetik:

— Ez legalább ki van dolgozva! Nézd, még a mansettájának az árnyéka is milyen kitünő!

És tényleg ott van az árnyék, az a szép, szürke árnyék! Amit a régiek (beleértve a mai régieket is) úgy képzeltek el, mint a meglevő, kihozott színeken végighuzódó szürke sávot vagy foltot.

Észre se vették, hogy az árnyéknak vannak teljesen külön színei. Hogy az árnyéknak színösszetétele egészen más, egészen önálló.

Ezért friss, ezért egészséges Nyilassy Sándornak minden egyes képe. Ő külön látja meg és keveri ki az árnyéket. Az ő árnyfoltja kiegészítője a napsütésnek, nem pedig tönkre szürkített, letompított kísérője a fénynek.

A bejárat fölé akasztották a kiállítás legszebb rajzát, Kriesch Aladár goblenjét. Csudálatos finoman stilizálja ez az ember a legkényesebb témákat. Csupa poézis, szín és rajztudás; ha egy liliumot rajzol a kép sarkába, akkor azt a képet nem is tudjuk lilium nélkül elképzelni.

A fiatalokra haragszom, soha ennyi erővel még nem rukkoltak ki, mint erre a tárlatra. Ebben a jubiláris versenyben kétségkívül övök a győzelem, sok közöttük a komoly tehetség, eredetit, szépet és újat produkáltak.

Ezek még előbb-utóbb lehetetlenné teszik a társas játékot!

Domi.

□□□

FESZTY ÁRPÁD KIÁLLITÁSA. A Feszty Árpád neve félig-meddig már a műtörténelem lapjaira került. Művészi vendréjének ez a megállapítása nála korántsem az elavulást vagy elintézetést jelenti; ezek a művészettörténeti lapok, amelyen az ő művészete szerepel, művészi multjának egymástérő sikereinek a megörökítői. És ha a Nemzeti Szalonban rendezett gyűjteményes kiállítását tekintjük, csodálkozva látjuk, hogy ez a művészet a teljes kiforrottsága mellett is, még mindig új és új ígéretekkel biztat. A nagy kompozíciók mesterei közül való Ő, ebben a szó művészi értelmében grandartist, de ezekben a kompozíciókban nemcsak grandiozus komponáló ereje, készsége, hanem egy művészi tudás teljessége nyilvánul meg.

PÁLYÁZATOK

Egy kávéházi terasse vaskerítésének tervezetére ezennel nyilvános pályázatot hirdetünk alanti feltételek mellett:

A pályázaton részt vehet minden magyar tervező, iparművész vagy rajzoló.

A pályázók 1 drb pastell, aquarell avagy tusrajzzal is pályázhatnak, de a rajznak a kerítésen kívül egy bejáró kapuzatot és szélvédő üvegezett falat is szemlélhetően fel kell tüntetnie.

A pályázat határideje 1912. évi március hó 20. napja és a pályázók tartoznak jelígyés levéllel ellátott terveiket legkésőbb a pályázat lejárta előtti napon szerkesztőségünkben beadni, mert később érkezett pályázatok figyelembe vételni nem fognak.

Első díj K 120.—.

Második díj K 60.—.

Jurytagok: Vas Béla tanár, Kozma Lajos műépítész, Löfler Béla műépítész, Jaschik Álmos tanár, Berger Soma vasbutorgyáros, Kovács Béla szerkesztő.

Az első díj által kitüntetett, illetőleg pályanyertes mű fényképei az összes külföldi iparművészeti és művészeti szakmával foglalkozó lapoknak közlés végett meg fognak küldetni.

A pályanyertes mű a kiadóhivatal kizárólagos tulajdona marad, amelyet kivitelre felhasználhat, vagy felhasznál-tathat, vagy bármely más módon értékesíthet.

A többi tervekre nézve fentartja magának a kiadóhivatal azon jogát, hogy azokat 30, azaz harminc kor.-ért megvásárolhassa, illetőleg megtarthassa és felhasználhassa, vagy bármely más uton értékesíthesse.

A kiadóhivatal kötelezi magát az összes beérkezett terveket, melyek e lap niveaujának megfelelnek, saját költségén a tervező megnevezésével sokszorosítani és lapjában közölni.

Azon esetben, ha a zsüri az első díj odaitélésére egyik művet sem tartja alkalmasnak, úgy joga van a viszonylag legjobbnak ítélt tervet az első díj helyett ötven koronáig terjedhető díjjal megjutalmazni és az első díj kiadására új pályázatot kitűzni.

A szerkesztőség.

—
Mult számunkban hirdett kávéházberendezési tervpályázatra vonatkozólag hozzánk több oldalról intézett kérdésre tudatja a kiadóhivatal, hogy az ablakok nyílásai négyszögletesek lesznek, a billiárdok száma pedig három lesz.

Ami a kivitelt illeti, mivel még az sem bizonyos, hogy az illető helyiségnek ki lesz a bérlője, csak kilátásba helyezheti a kiadóhivatal, hogy minden törekvése oda fog irányulni, hogy a helyiség bérlője annakidején a pályanyertes tervezőt bizza meg külön honorárium ellenében a részletrajzok elkészítésével és ellenőrzésével.

—
Újabb pályázatok. Lapunk legközelebbi számai folytatólagosan a következő pályázatokal fogja közzétenni:

Kávéházi asztalrajz tervpályázata.

Csillár rajz pályázat.

Nemzetközi plakátpályázat.

A PLAKÁT-FAL.

Mióta a jóízűség a merkantil élet külső megnyilatkozásaiban is helyet kért, azóta szebb az áruház, gondosabb a portál, finomabb a kirakat és izlèsesebb a reklám.

A mûvészet itt is fellelte a helyét, meggyõzte a hirdetõket arról, hogy a szolid mûvészies plakát szebben és érthetõbben beszél, mint a maga szerénytelenségét világgá ordító, hangos, feltûnni vágyó reklám. Az egyes reklámok megrajzolásában és kiválogatásában eljutottak odáig, hogy megszerettük a szépet, a mûvésziesen szolidat; szóval az alap le van fektetve, ismerjük a fejlõdés medrét, van kitûnõ munkaerõnk, most még csak sok rendelés kell és a haladás biztos.

Rosszabbul állunk azonban a plakát-fallal!

Ha megnézünk egy ilyen 20—25 különbözõ papírpelédõvel becsirizelt tákolmányt, önkénytelenül is a zsbivásár kedves epizódjai jutnak eszünkbe.

Hogy kicsoda a szomszédja, hogy van-e valami köze a másikhöz, az mind mellékes; valamennyi kiabál, zajong, irigylí a társát és nemcsak, hogy ordítja a portékájának elõnyeit, de lovagiasan „silány utánzat”-nak nevezi a másét.

Valamikor a képkiallítások rendezésében sem volt semmi következetesség. A legkülönbözõbb jellegû és technikájú képek lógtak egymás mellett. A secessió mozgalom érdeme az ezen a téren beállott javulás.

Ugyanezt célozzuk azzal is, ha a fal-ensemble-ra törekszünk. A fal ne legyen túlterhelt, a képek ne nyomják agyon egymást. A finomszínû, letompított falon kevés képet helyezünk el. Lássuk már be, hogy ez a vad hajsza — amely konkurrenca néven vált ki belõlünk vegyes érzelmeket — és amely ezekben az egymást lecsepülõ, izléstelen plakátokban véli megtalálni helyes tolmácsolóját, õnmagának árt legjobban.

De nemcsak a falon ronítják e képek egymás hatását, hanem elcsúfítják az utca képét is. Az utcát csak szép színhatások és harmonizáló színek tudják

diszítani. Ezt pedig a mi plakát-falunkra igazán nem lehet ráfogni. — A szürke falak és szürke aszfalt általában véve jó háttér. Természetesen nem minden színnek. A plakát egyik fõfeladata, hogy nagy távolságokra is erõs hatást gyakoroljon, de azért választhatunk a világitó és mégis intenzív színek közül olyanokat, melyek az utca szürke színével harmonizálnak. Ha csak ezt az egy szempontot is nagyobb figyelemmel kísérnök, már megvolna a kapcsoló elem az egyes plakátok között. Idõvel aztán az a technika fejlõdne ki, mely a legolcsóbb és leghatásosabbnak bizonyult.

Legnehezebb probléma a plakát-falsik megoldása.

A plakátok rendszertelen egymásmellé ragasztása bántó izléstelenség. Mindegyik plakát mást mond, mindegyik plakát másképp hat és a törekvések is divergálnak. Hogyha nem is nagy köz, de annyi távolságnak kell lenni az egyes plakátok között, hogy azok élénkebb színei a háttér neutrális színeitõl elüssenek.

Ez az elsõ pillanatra helyfecsérlésnek, könnyelmûségnek tetszik. De gondoljunk csak a „Marha miért nem iszol” vagy a „Mert van Borolin” címû plakátokra, melyek kétségbeejtõ konzekvenciával lepik el — 50 egymásmellé szorult példányban — a falat és képzeljük el e helyett egy nagyobb semleges felülettel körülvett színes plakátot! Ugyan melyik hat közvetlenebbül és izlèsesebben? Hiszen az összehatásra törekvõ plakát-fal valósgos kis tárlat!

Mennél nagyobb a fal, annál nehezebb a plakát elhelyezése. Ezért inkább kisebb falat kellene nagyobb számban a város különbözõ pontjain decentralizálni.

Ma, midõn a fõváros vette át a hirdetések kezelését, fölõttebb aktuális a plakát-fal rendezésének kérdése, mert van okunk remélni, hogy a vezetõség ezen a téren sem zárkózik el a modern élet és az izlés követelményei elõl.

Azt hiszem, ezt a kérdést a fõvárosi kereskedõ cégeknek, a kereskedelmi egyesületeknek és az iparmûvészeti társulatnak együtt kell szorgalmazniuk.

Rendezzünk egy plakát-versenyt, melynek díjait a fenti faktorok együttesen adnák. És hiszem, hogy ügyes grafikusaink szívesen vállalkoznának egy-egy plakát-fal megrendezésére.

K. T.

Az izléstelen plakátfal, felvette Kõves Tivadar rajztanár.
Geschmacklose Plakatwand, aufgenommen von Tivadar Kõves Zeichenprofessor.

Affiche criarde, vue prise par le professeur de dessin, Théodor Kõves.
Tasteless posterwall designed by Tivadar Kõves, Professor of Drawing.